

SUNKIAI, BET KYLA

Dr. Leonas Milčius

Kai Kauno apskrities Žemės ūkio skyriaus vyriausias gyvulininkystės specialistas Povilas Vengeliauskas pakvietė aplankyti kelis artimiausių rajonų ūkininkus, iš karto sutikau, nes tikrai rūpėjo pamatyti, kaip sekasi atsikuriantiems ūkininkams. Ir pati proga buvo labai įdomi: akcinė bendrovė "Biržų pienas" – viena iš stipriausių ir gerai jaučianti europietiškos rinkos reikalavimus, nusprendė susirasti gerus pieno tiekėjus. Stipresniems ūkininkams ji žada per "Vilniaus banką" suteikti kreditus bei kitokią paramą pieno ūkio pertvarkymui. Ir tai labai teisinga, nes įrengti net geriausią pieno perdirbimo įmonę reikėtų padaryti tik pusę darbo. Ne mažiau svarbu pastoviai gauti kokybišką pieną.

Prie pat Raudondvario jau aštuoneri metai su šeima ūkininkauja buvęs bendradarbis – žemės ūkio mašinų kūrėjas Romas Starevičius. 20 ha žemės gavo pagal Valstiečių ūkio įstatymą. Po 10 ha atgautos žemės pridėjo tėvas, žmona ir teta, dar antra tiek nuomoja. Taip ir susidarė gražus – virš 100 ha dydžio ūkis. Kažkada buvo planuota jį padaryti parodomuoju. Vi-

siems pastatams buvo parengti neblogi projektai. Bet ... geri sumanymai įstrigo prie įtarumo, nesupratimo bei pavydo slenksčių. Tad statyti teko vienam ūkininkui. Ilga, sunki ir brangi tokia statyba. Jau beveik pusė milijono litų sukrauta, o iki pabaigos dar tiek pat reikėtų.

Atrodo, visų kaimynų akyse užaugo patys geriausi pagalbinkai sūnūs – devyniolikmetis Martynas ir šešiolikmetis Danielius. Savus darbus turi ir vos aštuonerių metų Birutė. Iš šalies pasižiūrėjęs, imi ir pagalvoji: už kokią bausmę žmogui tenka taip ilgai ir sunkiai kurtis? Kada šiai šeimai prasidės normalus darbas ir normalus gyvenimas? Čia laikoma beveik 40 įvairaus amžiaus galvijų. Per metus išaugina ir savame sandėlyje sutvarko apie 150 tonų javų. Iš jų pusę parduoda, o kitą pusę sušeria gyvuliams. Dar ir kaimynams, kurie neturi technikos, tenka padėti. Darbo diena kartais viršija 18 valandų! Tad visos kalbos apie ūkininkavimo naudą, džiaugsmą ar ženklesnę valstybės paramą atrodo ne tik tuščios, bet netgi begėdiškos.

Gal net kiek įtariai "Bir-

žų pieno" technologė Milda Rupšienė abiejų Starevičių klausinėjo, kuo šeria karves, kiek primelžia, ar nereikėtų plėstis ir pereiti prie pilno visų darbų mechanizavimo. Ir naujame tvarte labai švariai karves melžiant rankomis, niekas nenorės pripažinti pienui pirmos rūšies, kol nebus gerai įrengtos pieno linijos, pieno šaldymo įrenginiai, mechanizuotas mėšlo pašalinimas, geras vėdinimas.

Stiprios Danutės Starevičienės rankos. Kaip ji pati pasakė, nė vienas bendradarbis vyriškis mokykloje, kurioje ji dar moko vaikus muzikos, jų paspaudimo neatlaiko. Bet juk jos – ne amžinos. Tad laikant daugiau karvių, būtina karvidę mechanizuoti. Tačiau tam reikia didelių pinigų – beveik 100 tūkst. litų.

Išvažiuodami "Biržų pieno" atstovai pasiūlė jauniems ūkininkams ruošti tolimiesnio verslo planą. O tada gal ir sudarys su jais garantuotą pieno pirkimo sutartį ir skirs kreditą vieneriems metams. Tačiau toks pasiūlymas taip pat nėra labai vyliojančias, nes kredito reikėtų mažiausiai penkeriems metams. O ir palūkanos neaiškios: nei penki, nei juo labiau septyni procentai ūkininkui netinka.

Antrasis, kurį aplankėme, buvo Raseinių rajono Negiros kaimo ūkininkas Viktoras Ročka, valdantis 120 ha žemės. 60 ha turi savo, dar 60 nuomoja. Gal tik už 100 metrų nuo dabartinės ūkininko karvidės stovi tuščias, jau gerokai apiręs, o dar taip neseniai buvęs modernus, 400 vietų melžiamų karvių Ariogalos "kompleksas". Sunku net paaiškinti tokį absurda: persenusiame, perlinkusiame ir nemechanizuotame tvarte geras agronomas, tapęs ūkininku, laiko apie 60

Pavasario daina.

R. Kisieliaus nuotr.

melžiamų karvių, o šalia jau kelinti metai stovi nenaudojami kapitaliniai pastatai! Tik stiklinių vamzdžių ir melžimo aikštelės likučiai byloja apie prarastus brangius įrenginius. Tiesa, porą tuščių pastatų Viktoras Ročka iš subankrutavusios bendrovės jau šiaip taip nusipirko. Ateityje gal pusė buvusio modernaus komplekso vėl bus atstatyta ir naudojama. Bet kiek prarasta laiko, kiek reikės įdėti darbo bei pinigų?

Kartu su mumis buvęs Žemės ūkio inžinerijos instituto konsultantas Vaclovas Mackevičius iš karto žingsniais pradėjo matuoti ir planuoti, kaip tuščius pastatus atstatyti ir pritaikyti. Suprantama, grąžinus žemes ūkininkams, tokio didžiulio komplekso net ir visam aplinkiniam kaimui nereikia. Bet kaip jį panaudoti, ką daryti su nereikalingais pastatais, gausybė įvairiausių mašinų ir mechanizmų, turėjo būti susirūpinta žymiai anksčiau. Kaip ir visoje Lietuvoje, taip ir čia akis bado, kad grąžinant žemės nuosavybę, buvo pamirštas didžiulis turtas ir tolesnis likimas žmonių, kurie ant tos žemės gyvena.

Prie Raseinių prisiglaudusioje Gruzdiškių gyvenvietėje aplankėme buvusią mo-

kytojų, o dabar ūkininkų – Marytės ir Romualdo Žulkų šeimą. Ūkis taip pat nemažas: 30 ha žemės įsigijo pagal Valstiečių ūkio įstatymą, dar 60 ha savos atsiėmė. Todėl gali laikyti 40 melžiamų karvių, nemažai prieauglio. Nors beveik visus darbus dirba patys, dvi melžėjas tenka samdyti. Tvarte sausa, švaru. Iš karto matyti, kad gyvulius prižiūri darbščios rankos. Mus atlydėjusi Raseinių rajono žemės ūkio skyriaus vedėja Genovaitė Mockienė džiaugėsi: "O, kad daugiau būtų tokių rūpestingų ūkininkų." Paklausta apie ūkininkavimo naudą, pati Marytė Žulkienė atsakė, kad kol kas turi tik gražaus darbo, bet ne gražios naudos.

Bene labiausiai akcinės bendrovės "Biržų pienas" atstovė domėjosi Kėdainių rajono ūkininko Edmundo Laučiaus planais. Jis kartu su broliu Albertu neseniai nusipirko visą buvusį Vainikų gamybinį centrą. Broliai planuoja dirbti net 1000 ha žemės, laikyti 200 melžiamų karvių ir per metus parduoti po 1200 t pieno. Kad ūkininkai savo žodžių pavėjui nemėto, rodė kuo pavyzdžiausiais tvarkomas jau anksčiau įsigytas ūkis. Modernūs (Nukelta į 4 psl.)

Naujieji Lietuvos ūkininkai – Marytė ir Romualdas Žulkai.

Ūkininkų Žulkų sodyba.

Autoriaus nuotrauka.

Ūkininkų Starevičių statomas gyvenamasis namas.

Girdėta iš Vilniaus

• **LIETUVA HOLOKAUSTO NEVYKDĖ.** "Kai Lietuvos teritorijoje vyko genocido ir holokausto žudynės bei persekiojimai, kraštą valdė ne Lietuvos valdžia ar Lietuvos tauta. Lietuviai patys buvo nelaisvi. Jie negalėjo nurodyti okupantams, ką ir kaip daryti. Lietuviai, kaip tauta, buvo bejėgiai", - rašoma straipsnyje "Lietuvos valstybė nedalyvavo genocido veiksmuose", paskelbtame "Lietuvos aide".

• **NATO POŽIŪRIS.** Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus, baigęs dviejų dienų vizitą Briuselyje, pareiškė tikintis, kad iki jo prezidentavimo pabaigos Lietuva taps NATO nare. Pasak V. Adamkaus, ten vykęs pokalbis su NATO tarybos nariais jam paliko gerą įspūdį, nes išskleidė abejones, ar NATO valstybės palaiko mūsų siekį įstoti į šį karinį bloką. Prezidento patarėjas A. Januška pastebėjo, kad tai pirmas atvejis, kai NATO taryboje kalbėję visi 16 tikrųjų narių ambasadorių vieningai parėmė "atvirų durų" politiką. Generalinis sekretorius J. Solana pabrėžė, jog Lietuvą laiko rimta partnere.

• **BALTIJOS ŠALIŲ VIENYBĖ.** Lietuvos Prezidentas V. Adamkus, kalbėdamas tarptautinėje konferencijoje "Baltijos valstybės: bendradarbiavimas ir naujų požiūrių paieška" pabrėžė, kad tarp Baltijos valstybių veikia bendros institucijos, bendra vizų erdvė, baigiama kurti laisvos prekybos zona. Tačiau dar liko kliūčių laisvam prekių, kapitalo, paslaugų ir žmonių judėjimui. Baltijos šalių bendradarbiavimu domisi ne tik politikai, bet ir akademiniš Lietuvos, Latvijos ir Estijos sluoksnis. Seimo delegacijos Baltijos Asamblėjoje vadovas Mečys Laurinkus apgailestavo, jog bendros institucijos dažnai "trypčioja vietoje ir rengia popierinius projektus".

• **SANTARVĖS MEDŽIAI.** Balandžio 25 d. Vilniuje surengta "Santarvės medžio" šventė, kurios metu Santarvės ažuolą pasodino Prezidentas V. Adamkus, Seimo pirmininkas V. Landsbergis, Ministras Pirmininkas G. Vagnorius, visuomeninių bei jaunimo organizacijų atstovai. Šventinio koncerto metu atlikta M.K.Čiurlionio simfoninė poema "Miške". Jono Basanavičiaus gimtinėje Ožkabaliuose pasodinta Kovo 11-osios Nepriklausomybės Akto signatarų ažuolų giraitė.

• **KELIONĖS.** Prezidentas V. Adamkus nurodė: "Gavau kvietimą dalyvauti tarptautinėje konferencijoje Zalcburge, po to į Varšuvą, kur esu pakviestas į Ukrainos ir Lenkijos prezidentų susitikimą. Gegužės viduryje planuojamas vizitas į Vatikaną. Tačiau tarp Seimo pirmininko ir Prezidento vizitų - vos kelios savaitės. Man kelia susirūpinimą, ar pagerinsime įvaizdį tokiais nesuderintais vizitais". Kaip žinoma, V. Landsbergis, baigęs vizitą Italijoje, išvyko į Zalcburgą. Balandžio 24-25 d. jis dalyvavo Europos Demokratų sąjungai priklausančių partijų pirmininkų konferencijoje.

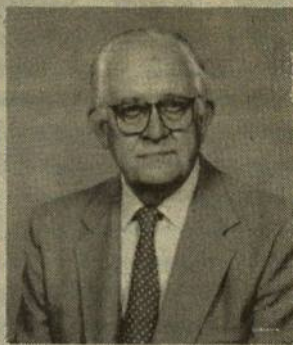
• **PARTIJŲ KRIZĖ.** Prezidentas V. Adamkus balandžio 24 d. įvykusiame susitikime su Seime atstovaujamų partijų vadovais norėjo išgirsti jų pasiūlymus dėl kovos su nusikalstamumu ir korupcija. Tačiau susitikimas parodė partijų krizę. "Prezidentas net suabejojo, ar verta ieškoti naujų minčių pačiose partijose", - teigė Prezidento atstovė spaudai. Krikščionių demokratų partijos vadovas A. Saudargas paprašė pateikti programą, o krikščionys demokratai tada spres, ar jai pritarti. "Partijos turi būti patarėjos, o ne pritarėjos", - sakė Prezidentūros sekretorius V. Staniulis.

• **RUSIJOS NOTA.** Rusijos ambasada Vilniuje įteikė notą Lietuvos užsienio reikalų ministerijai, kurioje reikalaujama oficialiai paaiškinti, kokiais teisės aktais remiantis ketinama išsiųsti Rusijos pilietį Valerij Ivanov. Lietuvai priešiškais pareiškimais garsėjantis asmuo atlieka bausmę Alytaus griežtojo režimo pataisos darbų kolonijoje. Praėjusių metų liepos mėnesį jis buvo nuteistas vienerius metus kalėti už tai, kad šmeižė Sausio 13-osios aukas. Rusijos Dūmoje jis teigė, kad "lavonai buvo pakišti." Vidaus reikalų ministras Vidmantas Žiemelis Vilniaus 1-osios apylinkės teismui nusiuntė teikimą dėl V. Ivanov išsiuntimo iš Lietuvos.

• **ĮKAITO LIKIMAS.** 34 metų Viktoras Grodis įkaitu Čėčėnijoje laikomas nuo praėjusių metų rugsėjo mėnesio. Terroristai iš pagrobtojo žmonos Rasos Grodienės už vyro išlaisvinimą iš pradžių reikalavo pusės milijono JAV dolerių, vėliau nusileido iki 100 tūkst. JAV dolerių. Jie reikalauja, kad pinigai už lietuvių paleidimą būtų sumokėti per Dagestano saugumo tarybos sekretorių. Ieškodamos, kas galėtų padėti, V. Grodzio motina bei žmona lankėsi Prezidentūroje, Seime, Vyriausybėje, Užsienio ir Vidaus reikalų ministerijose. Tačiau jų rūpinimasis į nelaisvę patekusių vilniečių daugiausia pasireiškė tik raštais Rusijos ir Čėčėnijos institucijoms.

• **KĄ JUNGŠ "NAUJOJI SĄJUNGA?"** Teisininkas Artūras Paulauskas ir jo šalininkai balandžio 25 d. sukviėtė "Naujosios sąjungos" suvažiavimą. Būsimosios politinės organizacijos veiklos programa nėra aiški. "Naujosios sąjungos" steigėjų gretose priskaičiuojama apie tūkstantį žmonių.

Iš visur – apie viską

Algirdas Pužauskas

Šiame šimtmetyje pagarsėjo keli galvažudžiai, kurie vadovaudamiesi politiniais, ideologiniais išskaičiavimais išžudė milijonus žmonių. Šalia Adolfo Hitlerio ir Josifo Stalino "deramą" vietą tokių vadovų ir generalinių sekretorių sąrašuose užima Kambodžos komunistų vadas Pol Pot. Jis mirė balandžio 15 d. Kambodžos šiaurėje, kalnų kaimelyje, netoli nuo Tailando sienos. Sakoma, kad 73 metų amžiaus "raudonųjų kmerų" organizacijos steigėjas mirė dėl širdies veiklos sutrikimo. Jis buvo gimęs ūkininko šeimoje, kaip ir Saloth Sar. Pradžios mokslą igijo budistų vienuolyno mokykloje. Vėliau jis buvo pasiųstas į Paryžių studijuoti elektronikos, tačiau ten daugiau domėjosi politika, dalyvavo marksistų būreliuose, suorganizavo Kambodžos komunistų kuopelę, neteko valstybinės stipendijos ir turėjo grįžti namo. Tėvynėje jis gavo mokytojo darbą.

Yale universitete veikia JAV vyriausybės finansuojamas istorinis Kambodžos genocido centras. Jo dokumentais remiantis, "raudonieji kmerai" nuo 1975 balandžio 17 d., kai jie užėmė Kambodžos sostinę, iki 1979 metų išžudė, badu numarino ar ligoninėse nužudė apie 1.7 milijono savo tautiečių. Tuo metu Kambodža turėjo apie 7 milijonus gyventojų, taigi sunaikinta beveik ketvirtoji tautos dalis.

Vakarų žurnalistas Nate Thayer per Hong Kongą kelis kartus buvo susitikęs su Pol Pot. Tas niekada nėra apgai-

POL POT NEBĖRA

lestavęs dėl savo politikos ir bandymų prievarta įgyvendinti "žemdirbių rojų". Jis tik pripažino, kad jo vyriausybė padarė "šiokių tokių klaidų". Dabartiniai genocido tyrinėtojai neabejoja, kad mandagus ir ramus generalinis partijos sekretorius pats savo rankomis žmonių nedaužė ir nešaudė, tačiau jis įsteigė "liaudies tribunolus", kurie teisė nekaltus žmones, net už tai, jog šie turėjo akinius, taigi skaitydavo ir slėpė nuo vadovybės, kad moka skaityti. Jo artimi bendradarbiai visame krašte įsteigė "žudymo laukus", kur būdavo vykdomos mirties bausmės. Tų laukų apylinkėse dabar pilna kaukolių mauzoliejų. Jų ilgiausios lentynos prikrautos žuvusių kambodžiečių kaukolių. Taupydami šovinius, partijos aktyvistai kastuvais ar kitais ūkio įrankiais užmušdavo tuos, kurie neįvykdavo darbo normų. Apie tai liudija surinktose kaukolėse esančios skylės.

Gandai apie Pol Pot mirtį sklido jau kelis mėnesius. Šį kartą penki užsienio žurnalistai buvo slapta pervesti per Tailando-Kambodžos sieną į "raudonųjų kmerų" dar valdomą sritį. Jiems buvo leista apžiūrėti mirusiojo kūną ir jį nufotografuoti.

Tarptautinės organizacijos jau tarėsi, kaip patraukti susenusį Pol Pot teismo atsakomybėn. Planuota jį perduoti karo nusikaltimų teismui, kuris nubaustų už Kambodžoje vykdytą tautiečių genocidą. Jo sėbrai, matyt, lengvai būtų jį perdavę tokiam teismui, kad jis liktų istorijoje atpirkimo ožiu, o patys žudikai išvengtų apkaltinimo ir bausmės. "Raudonųjų kmerų" vadovai Tailando pasienyje prašė žurnalistą Nate Thayer, dirbantį "The Far East Economic Review", patarimo, kaip geriausia perduoti sergantį Pol Pot tarptautinėms

organizacijoms. Žurnalistas pataręs jiems kreiptis į tarptautinį Raudonąjį kryžį.

Kambodžos naujausių laikų istorija, apskritai kalbant, yra gana kruvina. 1954 m. išsikovojo nepriklausomybę iš prancūzų, Kambodža tapo monarchija su princu Sihanouk soste. Prieš jį sukilo JAV remiamas generolas Lon Nol ir 1970 m. paėmė valdžią. Princas pabėgo į Kiniją. Jos padedamas 1975 m. valdžią užgrobė Pol Pot, pradėjęs tautos genocidą. 1979 m. įsikišo kaimyninis Vietnamas. Jo kariuomenė išvarė "raudonuosius kmerus" ir pasodino savo komunistinę vyriausybę, kuri privedė prie Jungtinių Tautų suorganizuotos demokratinės valdžios. 1993 m. priimta nauja Konstitucija, atgaivinta monarchija ir pravesti vyriausybės rinkimai.

Tačiau pernai vėl prasi-dėjo vidaus kovos dėl valdžios. Suskilo ir "raudonieji kmerai". Pol Pot prieš mirtį dar suspėjo nuteisti ir nužudyti savo ištikimą bendradarbį, karo žygių vadą, generolą Son Sen. Tačiau netrukus patį Pol Pot kitas jo sebras – Ta Mok pasodino namų arešte. Po to skilimo apie 3,000 komunistų kareivių pabėgo iš džunglių, buvusių prie Tailando sienos, ir prisijungė prie sostinėje esančios kariuomenės. Ten "pirmu smuku" groja premjeras Hun Sen. Liepos 26 d. vėl organizuojami visuotiniai rinkimai. Vėl ateina tarptautinės organizacijos su patarimais ir pinigais. Visi politikai kalba apie taiką, kuri pagaliau turėtų ateiti į nuteriotą Kambodžos žemę. Visos politinės partijos atsisakė komunistų atnešto šalies pavadinimo – Kampučijos. Šiuo metu tai yra Kambodžos karalystė, vietoj neseniai buvusios "Preahreachanachakr Kampuchea".

Keliais sakiniiais

• Prezidentas Bill Clinton balandžio 18-19 dienomis dalyvavo Pietų Amerikos 33 valstybių vadovų suvažiavime, kur buvo svarstomi bendros ekonominės rinkos įsteigimo klausimai. Panaši vadovų konferencija buvo surengta 1994 metais Miami, Floridoje.

• Balandžio 17 d. JAV ambasadorius Jungtinėse Tautose Bill Richardson lankėsi Afganistano sostinėje Kabule, kalbėjosi su vienos iš afganų kovojančių grupių va-

du – generolu Abdul Rašid oštum. Ambasadorius kalbėjo apie taiką ir žadėjo susitikti su kitų Afganistano grupuočių vadovais. Visos grupės paskelbė, kad jos sveikina tokio aukšto rango Amerikos atstovo vizitą ir yra pasirengusios paskelbti paliaubas taikos labui.

• Rusijos Dūma atmetė prezidento B. Jelcin pasiūlytą 35 metų Sergiej Kirijenko kandidatūrą į premjerus, nors prezidentas pagrasino paleisti parlamentą ir pravesti naujus

rinkimus. (Šią kandidatūrą jis pasiūlė ir trečią kartą, davęs Dūmai savaitę laiko.-red.)

• Brazilijoje balandžio 17 d. įvyko žemės ūkio darbininkų demonstracijos. Jų dalyviai reikalavo žemės reformos. Kai kuriose vietovėse įvyko susidūrimai su policija, buvo sužeistų ir suimtų.

• Berlynas mini "oro tilto" įkūrimo 50-metį. JAV prezidentas planuoja aplankyti Berlyną gegužės 13-14 dienomis. Sovietų Sąjunga šal-

(Nukelta į 3 psl.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. 216 531-8428

e-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA

19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams - \$35.00, pusei metų - \$20.00, pirmą klase - \$58. Oro paštu į užsienį metams - \$110.00. • Atskiro numerio kaina 70 centų • Straipsniai pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant - Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Redaktoriaus skiltis

ILGAI LAUKUS -DAR PALAUK

Sausio viduryje Jungtinėse Amerikos valstijose lankėsi aukštas pareigas užimantis svečias iš Lietuvos - Užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas. Jis susitiko ir su Cleveland (Ohio) lietuviais, kalbėjo apie Lietuvos siekius įstoti į Europos Sąjungą ir NATO. Žinoma, apie kai kurias dabartinės Lietuvos politikos ypatybes norėjosi sužinoti išsamiau. Bet ministro viešnagės laikas buvo labai trumpas: atvykęs pas mus vėl vienos dienos vakarą, išvyko kitos dienos viduryje.

Tai numatydami, mus dominančius klausimus surašėme iš anksto ir, pirmai progai pasitaikius, įteikėme aukštajam svečiui. Ministras pažadėjo, kad nedelsdamas perduos juos savo padėjėjams ir redakcija gaus atsakymus.

Praėjo kelios savaitės, bet atsakymų negavome. Todėl surašėme juos dar kartą ir išsiuntėme į Vilnių. Klausimai vėl buvo įteikti ministrui tiesiai į rankas. Vėl pažadėta, kad bus atsakyta. Deja...

Per Lietuvos Prezidento inauguracijos iškilmes susitikau ministru ir dar kartą paprašiau žadėtų atsakymų. Sužinojau, kad darbuotojai, atsakingi už ryšius su spauda, jau seniai turėjo juos išsiųsti. Negavome iki šiol, nors nuo pirmojo klausimų įteikimo baigiasi ketvirtas mėnuo.

Suprantama, kad ministras tikrai turi daug svarbesnių reikalų. Bet kaip dirba jo padėjėjai, dar kartą įsitikinome. Siūlome tuos klausimus skaitytųjų dėmesiui:

1. Kokius kitus susitarimus (šalia Chartijos), pavyko pasirašyti sausio mėnesį įvykusio vizito į JAV metu?

2. Kokiais dokumentais įteisintas Rusijos viešpatavimas Karaliaučiaus krašte? Ar tikrai Lietuvos diplomatija mano, kad Rusija jį valdo teisėtai? Ar tikrai nėra jokių galimybių iširti siaubingą nusikaltimą - masinį gyventojų išžudymą Karaliaučiaus kra-

ste 1944-45 metais?

3. Kaip Lietuva reagavo į paskutiniuoju metu sionistinių struktūrų (o gal tik jomis prisidengusių kitų tarnybų) ypatingai išplėtotą pasaulinę Lietuvos šmeižimo kampaniją, kai visai tautai ir valstybei primetama aktyvių holokausto sumanytojų ir vykdytojų, nacių ir jų globėjų etiketė?

4. Kokių pastangų ėmėsi Lietuva, kad būtų reabilituoti apšmeižti lietuviai (nors po mirties)? Kaip Lietuva dabar gina užpultus savo tautiečius, kurių "kaltė" remiasi KGB "įkalčiais".

5. Ką daro Lietuva, kad pasaulis sužinotų tikrąją lietuvių tautos (ypač XX amžiaus) istoriją?

6. Kodėl Lietuvos piliečiai - 1944 metų politiniai pabėgėliai, grįžtantys į Lietuvą, vis dar turi prašyti, kad jiems būtų suteikta Lietuvos pilietybė, nors ją išsaugojo nuo sovietinės agresijos prieš Lietuvą laikų? O gal Lietuvos valdžia mano, kad jie ją prarado savo noru, t.y. tapo optantais - asmenimis atsiskiusiais pilietybės?

7. Ar nevertėtų Lietuvai pasekti Izraelio pavyzdžiu, sprendžiant visus pilietybės klausimus?

8. Ar pasakymas "Lietuva - lietuvių tėvynė" tikrai yra nacistinis? Ar iš didelio noro pasirodyti "šiuolaikiškais" arba bent "europietiškais" neatsitiko taip, kad kosmopolitizmas tapo "valstybine religija"?

9. Kaip Lenkija vykdo draugystės sutarties punktus dėl lietuvių, gyvenančių etninėje mūsų tautos žemėse, užgrobtose sulaužius tarptautines (Suvalkų ir kt.) sutartis, teisių? Ar yra vilties, kad šios žemės bus sugrąžintos Lietuvai?

10. Kada numatoma užbaigti sureguliuoti visas sienos su Latvija (ypač jūroje) problemas ir pasirašyti atitinkamas sutartis?

O gal, sakau, klausimai nepatiko?

Juozas Žygas

Būtų net labai keista, jeigu Varšuva nebandytų savo valios Lietuvai primesti, juo labiau, kuomet lietuviai keklupsčiaisiais prieš ją eina ir visomis išgalėmis jai pataikauja. Spaudoje buvo rašoma: "Lietuvos užsienio reikalų ministras A. Saudargas, turėdamas du lenkų kalbos vertėjus, gerai lenkiškai nemokėdamas, Lenkijos televizijoje lenkiškai kalbėjo, pro tarpiais įterpdamas rusiškus žodžius". Tenka net suabejoti, ar jam lietuviški reikalai yra prie širdies. Žinant lietuviško - "baudžiauninkiško" nugarkaulio lankstumą, deryboms su lenkais delegacijų nariais, ko gero, turėtų būti skiriami tie, kurie lenkų kalbos nemoka.

Lietuva ne tik išėivijos patarimų nepaiso, bet derybose su Lenkija nenori (o gal ir nemoka) pasinaudoti Vilniaus krašto lietuvių patirtimi. Juk šie, geriau pažindami vietinius lenkintojus, sugebėtų ir derybas geriau vesti. Derybos tai nėra "visko atidavimas" taip, kaip dabar Lietuvos "derybininkai" daro. Turint dabartinius "derybininkus", bet kokios deryboms yra pavojingos.

Taip pat yra pavojinga ir V. Landsbergio iš Lenkijos prieš kurį laiką atvežta dova-

nėlė - Lietuvos-Lenkijos asamblėja. Ji labai kvepia Liublino seimu. Tokias mintis patvirtino ir šių metų pradžioje vykusio 2-oji Lietuvos ir Lenkijos parlamentų sesija. Joje pasakyta V. Landsbergio kalba, noromis nenoromis mums Liubliną primena. Jis tada sakė: "Asamblėja, prisimenant kadaise gyvavusią Abiejų tautų respubliką, reikėtų vadinti Abiejų tautų parlamentų asamblėja". Nesinorėtų tikėti, kad V. Landsbergis nežinotų, kur ta "Abiejų tautų respublika" Lietuvą buvo nuvedusi! Ankstyvesniuose susitikimuose lietuvių iškeltas mintis peržiūrėti Želgiovskio įvykdytą Suvalkų sutarties sulaužymą ir Armijos krajos veiklą, lenkų pusė atmetė. (Neseniai buvo pateikti faktai, kad Lenkijos pusė jau buvo tuos istorijos dalykus pasiruošusi pripažinti, tačiau patys Lietuvos delegacijos nariai beveik nebeparašomi ankstesnių reikalavimų atsisakė. - red.)

Deklaracija asamblėjoje buvo lenkų parengta. Svarbiausia jos nuostata, kad abi šalys išpareigoja nekeisti teisinės tvarkos, jeigu tai galėtų pabloginti tautinių mažumų padėtį. Lietuviams ši nuostata buvo nepriimtina, nes buvo aišku, kad Lenkijos pusė norėjo "nuginkluoti" Lietuvos Seimą, kuris rengėsi keisti Tautinių mažumų įstatymą.

Lietuviai norėjo atidėti deklaracijos svarstymą iki kitos - rudens sesijos. Tuo-

met salėje pasklido gandas: jeigu lietuviai nenusileis dėl tautinių mažumų deklaracijos, lenkai nepasirašys deklaracijos dėl politinio bendradarbiavimo. Tokio šantažo akivaizdoje Lietuvos delegacija sutiko priimti Lenkijos pasiūlytą variantą.

Kaip matome, lietuvių pasiūlymus lenkai atmetė ir privertė priimti tai, ką patys pasiūlė. Tokio žaidimo, kur reikia žaisti pagal vienos pusės "taisykles", negalima vadinti derybomis. Tad ir neuostabu, kad Lenkijos spauda tai iškėlė, kaip jų diplomatijos laimėjimą. Kiti laikraščiai net rašė, kad lietuviai išpareigojo įteisinti lenkų kalbą valstybinėse Lietuvos įstaigose. Tai skamba, kaip preliudą į Krėvos aktą. Bet dėl to gal net stebėtis nereikėtų, nes Lietuvos delegacijos nariai - jau sovietinio auklėjimo ir su Lietuvos istorija yra nelabai susipažinę.

Tautos išmintis moko, kad nereikia su velniu eiti obuoliauti, nes liksi be krepšio ir be obuolių. Įsikabinę į lenkų skvermus, neva tai iš jų krikščionybę gavome. O jų kunigams ir vyskupams ne krikščionybė, bet lenkinimas terūpėjo. Juk net beveik 500 metų praėjus, jie vis tiek mus pagonimis vadino. Tai tokia buvo ta iš jų gauta krikščionybė.

Ir dabar tų pasitarimų ir sutarčių tikslas jiems yra, kad Lietuva vėl būtų po Lenkijos erelio sparnu.

Iš visur - apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

tojo karo laikais - 1948 m. birželio 26 d. paskelbė okupuotos Vokietijos kelių, kanalų ir geležinkelių blokadą. Tuometinis JAV karinės zonos gubernatorius gen. Lucius Clay įsakė maistą ir kitus reikmenis į Vakarų Berlyną pristatyti transporto lėktuvais. Blokada tęsėsi daugiau kaip metus. Oro tilto skridimuose, šalia JAV lėktuvų, dalyvavo prancūzų ir britų aviacija. Dabartinis Berlyno meras Eberhard Diepgen, kalbėdamas prie generolo Lucius Clay paminklinės lentos, pareiškė, kad tas oro tiltas ne tik išgelbėjo berlyniečius nuo bado, bet ir padėjo pamatus miesto demokratijai bei laisvei.

• Balandžio 15 d. Čekijos parlamentas 154-38 balsais ratifikavo šalies įstojimo į NATO įstatymą.

• Izraelio saugumas paleido iš kalėjimo šešerius metus kalintą palestinietį, kairiosios Palestinos išvadavimo orga-

nizacijos vadovą - J. Arafat grupės priešininką.

• Rusija nutarė nedalyvauti septynių didžiųjų pasaulio pramonės valstybių vadovų suvažiavime Vašingtone. Nors Rusijos prezidentas B. Jelcin labai mėgdavo fotografotis su septyniais "didžiais", tačiau centrinių bankų direktoriai ir kiti svarbūs ekonomistai neturėdavo apie ką su rusais kalbėtis. Toks dalinis vaidmuo Rusijai nepriimtinas, paskelbė Centrinio Rusijos banko direktorius Sergej Dubinin.

• Dar vienas serbas, kaltinamas nusikaltimais žmonijai, buvo atvežtas į Tarptautinį Hagos teismą. Tai 40 m. amžiaus Zoran Žigić, Bosnijos serbas, kankinęs ir žudęs musulmonus.

• Balandžio 16 d. Irakas kreipėsi į Jungtinių Tautų Saugumo Tarybą, prašydamas atšaukti visas ekonomi-

nes sankcijas, kurios buvo paskelbtos 1990 m.

• Prezidentas B. Clinton, lankydamasis Afrikos valstybėse, buvo sustojęs buvusioje britų kolonijoje Botsvanoje. Tai viena turtingiausių Afrikos valstybių. Viena jauna moteris, laikydama rankose kūdikį, pasakė JAV prezidentui, kad jos vaiko vardas yra "Bill Clinton". Šalis gauna didžiausias pajamas iš deimantų kasyklų. Pernai parduota deimantų už du milijardus dolerių.

• Tarptautinių šalpos darbuotojų lėktuvą, nusileidusį Somalyje, tuoj apsupo ginkluoti vyrai. Buvo pagrobta 10 žmonių. Tarp jų yra vokiečiai, belgas, amerikietis, prancūzas, du šveicarai, norvegai.

• Jungtinių Tautų sekretorius Kofi Annan balandžio 15 d. paskelbė, kad tyrinėjimai Konge, kur dingę tūkstančiai Ruandos hutų genties pabėgėlių, sustabdyti, nes vyriausybė net trukdo JT atstovams.

SUNKIAI, BET KYLA

pastatai, gerai saugoma vakarietiška technika, gero specialisto, anksčiau čia dirbusio vyriausio inžinieriumi, patirtis garantuoja, kad brolių ūkis bus pelningas, galės išlaikyti konkurenciją.

... Jau pradėjo temti. Todėl ne iš karto suradome seserų Onutės Joteikienės ir Ireno Daukantienės ūkį Jonavos rajono Ragožių kaime. Mums aprodė gerai prižiūrimas karves, tvarkingą karvėdę, pieno surinkimo patalpą. Šiuo metu melžia 82 karves. Galima stebėtis, kad bankrutavus Ragožių bendrovei, kaunietės seserys už 48 tūkst. litų ryžosi pirkti karvių fermą ir 9 ha žemės. Atsiėmusios 51 ha savosios žemės, didelį plotą išsinuomojo ir dabar dirba net 550 ha. Gerą pieną

(Atkelta iš 1 psl.)

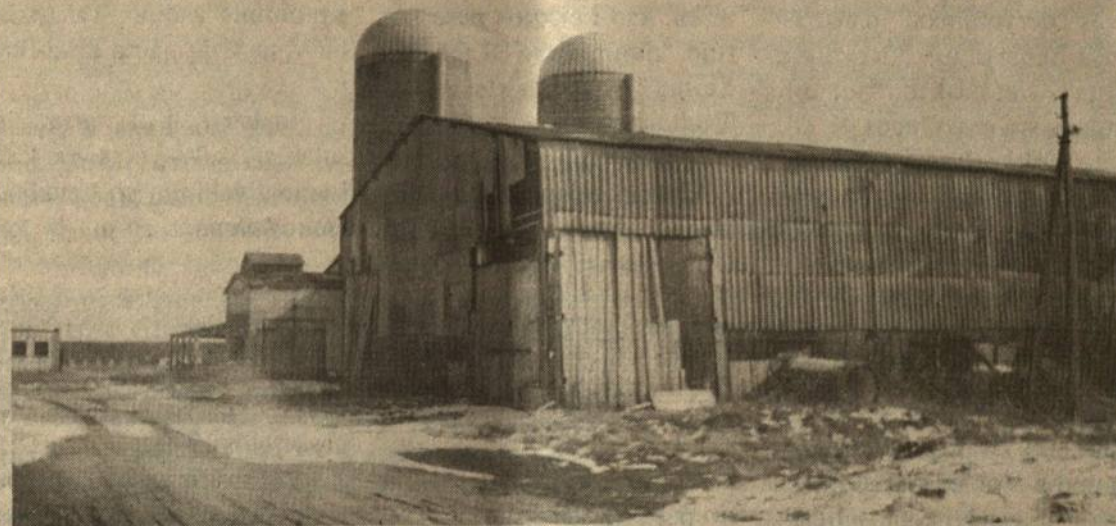
šiek tiek brangiau perka Jonavos ligoninė, senelių ir vaikų namai. Tačiau atliekamų lėšų vis nėra. O šiandien būtinai reikia naujo vandens gręžinio, nes senasis užgriuvo. Vandeni galvijams tenka vežioti. 40 tūkst. litų naujam gręžiniui galėtų skirti Kauno apskritis iš Kaimo rėmimo fondo. Bet ūkininkui gauti paramą yra labai sunku. Seserys galėtų laikyti ir 200 karvių. Pašarų užtektų, tik daug ką reikėtų pertvarkyti. Iki šio laiko nei paramos gavo, nei kreditus ėmė. Bet sena technika, kaip ir tas vandens gręžinys, bet kada gali subyrėti.

Ivairios mintys grįžtant sukosi galvoje. Aiškiai matomi ir geri pokyčiai. Kaip iš

negrabiai nukirsto ar per vėtras nulaužto medžio atauga naujos atžalos, taip ir Lietuvos kaime: čia vienur, čia kitur keliiasi naujos šeimos, formuojasi prekinis ūkis. Nekyla jokių abejonių, kad pieno krypties ūkiai turi ateitį. Tačiau kiek išliks iš šiandieninių daugiau kaip 200 tūkst. tančių pieno statytojų? Kiek jų sugebės susitelkti ir laikyti gerai mechanizuotuose tvartuose ne mažiau kaip po 50 melžiamų karvių ir gaminti pieną, atitinkantį visus europinius reikalavimus? Kiek jų bankrutuos arba liks tik vargingais pigaus antrarūšio pieno tiekėjais? Visa tai palikti tik savieigai ir negailestingai konkurencijai yra per daug brangu, o žmonėms – skaudu ir neteisinga.

Ūkininko E. Lauciaus nauji gamybiniai pastatai.

Tušti, griūvantys buvusio Ariogalos "komplekso" pastatai.

ALMA ADAMKIENĖ – "AUKSUČIŲ" PROJEKTO GARBĖS RĖMĖJA

Vytautas J. Šliūpas

Ponia Alma Adamkienė – Lietuvos Respublikos Prezidento žmona, susipažinusi su planuojamo žemės ūkio mokymo ir tyrimų centro bei miškų ekologinės priežiūros padalinio tikslais, mielai sutiko tapti "Auksučių" projekto GARBĖS RĖMĖJA. Tai parodo, kad ponja Alma gerai supranta Lietuvos žemdirbių rūpesčius. Tikimės, kad su Jos pritarmu ir kiti tautiečiai taps dosnesniais rėmėjais. Šio centro, planuojamo įsteigti netoli Kuršėnų, Šiaulių apskrityje, tikslai jau ne kartą buvo aprašyti lietuviškoje spaudoje. Prieš kelias savaites projektas buvo net dvi-

juose puslapiuose aprašytas Pensilvanijos lietuvių apgyventos Schuylkill apskrities "Pottsville Republican and Evening Herald" laikraštyje kovo 14-15 d. Sulaukėme ir aukotojų, deja, daugiausia ne lietuvių. Amerikos lietuviai, lietuviškos organizacijos bei fondai iki šiol projektą visiškai ignoravo. Tačiau projekto planavimas ir aukų jam rinkimas vyksta pagal planą.

"Auksučių" projekto sumanytojų iniciatyva kovo mėn. 24 d. Šiaurinės Kalifornijos Yolo apskrities valdyba vienbalsiai nubalsavo kviesti Šiaulių apskritį tapti "susi-

giminiavusia apskritimi". Iš Lietuvos gauta žinia, kad Šiaulių apskrities valdyba balandžio 17 d. priėmė šį draugišką kvietimą.

Naujasis Lietuvos Žemės ūkio ir miškų ministras, Dr. Edvardas Makelis, jau pirmąją savo darbo dieną atsiuntė "Auksučių" projekto koordinatoriui šį laišką: "Ačiū Jums už palinkėjimus. Manau, kad palaikysime ryšį ir bendradarbiausime ateityje."

Kalifornijoje yra sukurta pelno nesiekianti organizacija "Auksučiai Foundation", kuriai aukas galima siųsti: V. Šliūpas, 2907 Frontera Way, Burlingame, CA 94010.

PASAULIS IR LIETUVA

* **EUROPOS SAJUNGOS POŽIŪRIS.** Briuselyje apsilankiusio Lietuvos prezidento Valdo Adamkaus ir Europos Komisijos prezidento Jacques Santer susitikime Santer pareiškė, kad Lietuva eina reikiama kryptimi, siekdama narystės Europos Sąjungoje. Pasak Santero, Lietuvos ekonomika auga, šalies politinė padėtis stabili. Lietuvos prezidentas išreiškė viltį, kad Lietuva artimiausioje ateityje taps pilnateise ES nare. Jis pridūrė, kad Lietuvos vyriausybė padarys visa, kas įmanoma, kad šalis pasiruoštų stojimo į ES deryboms. (DPA)

* **KO REIKALAUJA RUSIJA?** Rusijos delegacijos vadovo pavaduotojas Sergej Glotov pareiškė, kad padėtis Latvijoje keičiasi pagal pačias blogiausias prognozes. S. Glotov susitikime su ETPA pirmininke Leni Fischer buvo aptarti Rusijos delegacijos siūlymai ETPA: ET misijos į Latviją siuntimas, siekiant rusakalbiams reikalingų įstatymų priėmimo. Tai pilietybės suteikimas, rusų kalbos grąžinimas į visuomeninį-politinį gyvenimą. Rusijos parlamentariai ketina kelti klausimą ir dėl pilietybės neturinčių Latvijos gyventojų galimybės dalyvauti savivaldybių bei respublikiniuose rinkimuose. (INTERFAX)

* **ŠIAURĖS ŠALIŲ PARAMA LATVIJAI.** Stokholme susitikę penkių Šiaurės valstybių užsienio reikalų ministrai paskelbė bendrą pareiškimą, kuriame nurodė, jog politines problemas Baltijos jūros regione reikia spręsti dialogu ir paragino Rusiją atsisakyti grasinimų įvesti ekonomines sankcijas Latvijai. Pareiškimą pasirašė ir tradiciškai nuosaiki kaimyninė Rusijos atžvilgiu Suomija. Ministrai sveikino Latvijos vyriausybės pasiūlymus pilietybės įstatymui sušvelninti. Ministrai pareiškė viltį, jog Europos komisija iki metų pabaigos pradės derybas dėl narystės su Latvija bei Lietuva. (DPA)

* **PAMOKYMAI ESTIJAI.** Baltijos jūros valstybių tarybos komisarai demokratijos institucijų ir žmogaus teisių klausimams Ole Esperseną pagyrė Estijos programą, kuria siekiama "integruoti šalies rusų mažumą". Taline vykusioje spaudos konferencijoje Espersenas išpėjo, kad Estija turi sumažinti asmenų be pilietybės skaičių ir užtikrinti, kad neturintys Estijos pilietybės šalies gyventojai nesijaustų nesaugūs. Apie 12% Estijos gyventojų neturi šalies pilietybės. (DPA)

* **DIPLOMATŲ POKALBIS.** Latvijos Užsienio reikalų ministerijos sekretorius Maris Riekstinis ir Rusijos UR ministro pavaduotojas Aleksandr Avdejev susitiko Briuselyje ir aptarė tarpvalstybinių santykių būklę, tarpvyriausybines komisijos darbą bei Latvijos pilietybės įstatymo pataisas. Toks susitikimas surengtas pirmą kartą po to, kai Maskva pradėjo viešą kampaniją prieš Latviją. (BNS) Po susitikimo M. Riekstinis sakė, kad susitikimo dalyviai išreiškė įsitikinimą, jog tik dvišalis dialogas gali pagerinti dviejų valstybių santykius. Kito susitikimo data nebuvo nustatyta, tačiau abi šalys sutarė, kad būtina toliau derėtis. (REUTERS)

* **PAGALBA – RUSIŠKAI.** Maskvoje surengtoje spaudos konferencijoje Latvijos ambasadorius Rusijoje Imantas Daudišas pareiškė, kad įtampa Rusijos ir Latvijos santykiuose, kurie buvo priartėję prie politinės krizės, mažėja. Tai jis siejo su Rusiją dominančiais Latvijos įstatymų pakeitimais. Kalbėdamas apie Maskvos taikomas ekonominio poveikio Rygai priemones, ambasadorius pažymėjo, kad oficialiai Rusija nepaskelbė sankcijų, tačiau faktiškai jas įgyvendina. I. Daudišas pranešė, kad nuo ekonominių priemonių prieš Latviją pirmiausia kenčia respublikos žemės ūkio pramonė. Ambasadorius taip pat nurodė Latvijos nuostolius dėl rusiškų prekių tranzito per jos teritoriją sumažėjimo. Ambasadorius pabrėžė, kad "šioje srityje dirba labai daug rusų". I. Daudišo nuomone, ekonominės priemonės – tai savotiškas bumerangas, kuris smogia ne tik latviams, bet ir rusiškai kalbantiems gyventojams, kuriems "Maskva nori padėti". (INTERFAX)

* **ŽMOGAUS TEISIŲ PAŽEIDIMAI.** Latvijos delegacijos ET Parlamentinėje Asamblėjoje (ETPA) vadovas Juris Sinka ETPA sesijoje pareiškė, kad Rusija, grąšindama Latvijai ekonominėmis sankcijomis, pažeidžia žmogaus teises ir patarė išsiaiškinti tikrąsias tokių veiksmų priežastis. (BNS)

* **IŠTRĖMIMAS.** JAV federalinis imigracijos teisėjas Donald Ferlise balandžio 23 d. įsakė ištrėmti 81 metų lietuvi Joną Stelmoką, gyvenantį Filadelfijoje. Tuo metu, kai Lietuvą buvo okupavusi hitlerinė Vokietija, Stelmokas tarnavo "Schutzmannschaft". JAV Teisingumo departamento atstovas John Russell pareiškė, kad Stelmokas nedalyvavo žudynėse, tačiau "pasirašinėjo įsakymus". JAV pilietybė iš Stelmoko buvo atimta 1995 m. J. Russell teigimu, iki J. Stelmokas bus ištrėmtas, gali praėti apie metai laiko. Tikėtina, kad jis bus ištrėmtas į Lietuvą. (DPA)

KONFERENCIJA APIE NATO ATEITĮ

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba gegužės 2-3 dienomis Toronte (Kanadoje) rengia tarptautinę konferenciją NATO klausimais. Jos tikslas – kartu su Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos pareigūnais, LR ambasadoriais bei Lietuvių bendruomenių atstovais pasidalinti patirtimi ir numatyti, kaip dirbti, siekiant Lietuvos priėmimo į NATO. PLB Valdyba labai vertina JAV LB patirtį, organizuojant ir vykdant NATO akciją Jungtinėse Amerikos Valstijose. Tikimes, kad ta patirtimi galės pasinaudoti Kanados ir Europos kraštų bendruomenės ir jaunimo sąjungos. Konferenciją globoja ir organizacinius darbus atlieka Kanados LB Krašto Valdyba su talkininkais.

Numatoma tokia konferencijos darbotvarkė:

GEGUŽĖS 1 d., penktadienis, Priskėlimo parapija.

7 val. vakaro – Kanados LB Krašto Valdybos priėmimas konferencijos dalyviams ir svečiams Priskėlimo parapijoje: 1011 College St., Toronto, Ontario, tel. 416-533-0621.

GEGUŽĖS 2 d. šeštadienis, Lietuvos Kankinių parapija.

12:00 val. – registracija ir užkandžiai – Kanados Lietuvių muziejaus salėje, Anapilyje:

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario. Muziejaus tel. 905-566-8755, Lietuvos Kankinių parapijos tel. 905-277-1270.

1:00 val. po pietų - 2:30 val.:

1. Konferencijos pradžia (Kanados LB Krašto Valdybos pirmininkas Algirdas Vaičiūnas)

2. Invokacija (PLB ir Kanados LB valdybų narys kun. Edis Putrimas)

3. Pakviečiamas konferencijos pirmininkas.

4. Įvadinis žodis (PLB Valdybos pirmininkas Vytautas Kamantas)

5. Lietuvos Respublikos atstovo prie NATO (Bruselyje, Belgijoje) ambasadoriaus Lino Linkevičiaus pranešimas.

6. Lietuvos Respublikos ambasadoriaus Kanadai dr. Alfonso Eidinto pranešimas.

7. Lietuvos Respublikos ambasadoriaus JAV ir Meksikai Stasio Sakalausko pranešimas.

8. Lietuvos Respublikos ambasadoriaus prie Jungtinių Tautų Niujorke dr. Oskaro Jusio pranešimas.

2:30 val. p.p. - 3:30 val.:

9. JAV padėtis ir planai.

10. Europos padėtis ir planai. Pranešėjas – PLB Valdybos vicepirmininkas ir Vokietijos LB KV Reikalų vedėjas Tomas Bartusevičius.

11. Kanados padėtis ir planai. Pranešėjas – Kanados

LB KV narys Antanas Rašymas.

12. Trumpa diskusija.

3:30 val. p. p. - 5:00 val. – Kanados valdžios pozicija. Kanadiečių valdžios atstovų atsakymai į klausimus.

5:00 val. p. p. - 6:00 val. vakaro – bendra vakarienė. Po vakarienės – diskusijos, darbo planų ruošimas, pasiskirstymas į mažesnes darbo grupes.

GEGUŽĖS 3 d., sekmadienis, Radisson Suite Hotel Toronto Airport.

7:30 val. - pusryčiai Meeting Room, Radisson Suite Hotel Toronto Airport, 640 Dixon Road, Etobicoke, Ontario M9W 1J1, Tel. 416-242-7400. (Viešbučio užsakymui nemokamas telefonas: 800-333-3333. Užsakant nurodyti: "NATO and the Baltics Conference".

8:00 val. ryto - 10:30 val. - Hotel Meeting Room viešbutyje:

1. Gairės ateičiai

2. Išvados ir darbo planai

3. Konferencijos užbaigimas. 11:00 val. prieš pietus – Mišios Lietuvos Kankinių parapijoje Mississaugoje.

Šią programą parengti padėjo Kanados LB KV nariai: pirmininkas Algirdas Vaičiūnas, vicepirmininkė Natalija Liacienė, kun. Edis Putrimas, Antanas Rašymas, Irena Ross ir kt.

NATO IŠPLĖTIMO KLAUSIMAI – AMERIKOS SPAUDOJE

Vytautas Šeštokas

Kai milijoniniais tiražais leidžiami Amerikos dienraščiai pranešinėja apie NATO ir Baltijos valstybių perspektyvas, tai sukelia milijonų žmonių diskusijas. Tuo pačiu ir Baltijos valstybės įgauna daug didesnės reikšmės pasaulinių veiksmų teatre. Čia norime atkreipti dėmesį į keturių politikų straipsnį, neseniai išspausdintą dienraštyje "Los Angeles Times". Štai tie keturi: Howard Baker Jr., Alton Frye, Sam Nunn and Brent Scowford. Šių politikų galvosena mums ypač įdomi, nes jų įtaka Amerikos užsienio politikoje yra gana reikšminga.

Šiuo metu vykstantys svarstymai dėl NATO išplėti-

mo sukelia daugiau klausimų, negu galima rasti atsakymų. Amerikos Senato Užsienio reikalų komitetas svarsto naujųjų narių – Lenkijos, Vengrijos ir Čekijos priėmimą. Šis komitetas nagrinėja, su kokiais sunkumais gali susidurti Amerikos ginkluotosios pajėgos, spręsdamos konfliktus ne tik Europoje, bet ir visame pasaulyje. Komitetas numato, kad grėsmė Amerikai ir jos sąjungininkams gali iškilti maždaug 2010-aisiais metais, kai nedraugiškų kraštų vadovų rankose gali atsirasti pavojingi cheminiai, biologiniai ir net atominiai ginklai. Jau dabar reikia pasirengti Europos gynybai nuo balistinių raketų.

Laukiama, kad daugelis valstybių, tarp jų ir Baltijos kraštai taps NATO nariais. Tačiau jie dar atsilieka nuo reikalavimų, kariniu požiūriu keliamų NATO nariams. Karinių reikalų žinovai numato, kad Baltijos valstybių gynyba gali pareikalauti atominių ginklų panaudojimo, jeigu Rusija vėl bandys jas jėga užimti.

Jau dabar Lenkijai tam-

pant NATO nare, ši organizacija atsidūrė visai netoli Rusijos valdomo Karaliaučiaus. Tai suteikė progą Rusijai kalbėti apie atominių ginklų gamybos didinimą, bei "nepalaužiamą atsakymą" ir net "staigų puolimą". Jeigu kils konfliktas, jis gali išsiplėsti visame pasaulyje.

NATO tikslas yra prisidėti prie milžiniško Rusijos strateginių ginklų kiekio kontrolės. Viskas priklauso nuo to, kaip Rusija yra pasirengusi bendradarbiauti su Vakarais. Amerika siekia išplėsti Europos Sąjungą, t.y. sukurti vieningą, nedalomą, saugią Europą.

"LIETUVOS AIDAS" – Vilniuje leidžiamas patriotinės minties dienraštis geriausiai informuoja apie Lietuvą. Prenumerata oro paštu metams – \$130, puisei metų – \$70 JAV.

Prenumeratą priima: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. (630) 986-1613.

IŠ LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ DRAUGIJOS VEIKLOS

Paulius Jurkus

Lietuvių Rašytojų draugija korespondenciniu būdu išsirinko naują valdybą iš Čikagoje gyvenančių rašytojų. Ją sudaro: Stasys Dziugas, Audra Daukienė-Kubiliūtė, Stasė Petersonienė-Vanagaitė, Alfonsas Šešplaukis-Tyruolis ir Nijolė Užubalienė-Jankutė. Niujorko valdyboje buvo: Paulius Jurkus – pirmininkas ir sekretorius, Algirdas Landsbergis – vicepirmininkas, Leonas Lėtas – išdėninkas, Leonardas Andriekus – narys. L. Lėtas mirė 1998 sausio 29 d. slaugos namuose prie Hartfordo. Išdo reikalai buvo sutvarkyti dar jam sergant. Išdas jau perduotas naujai valdybai. Ji pradėjo eiti pareigas nuo kovo 1 d.

Lietuvių rašytojų draugija jungia rašytojus, esančius Amerikoje, Kanadoje, Anglijoje, Australijoje, Pietų Amerikoje, Belgijoje, Olandijoje, Austrijoje. Keletas rašytojų yra grįžę į Lietuvą, bet likę mūsų draugijos sąrašuose.

Truputis istorijos

Lietuvių rašytojų draugijos šaknys siekia Lietuvos nepriklausomybės pradžią. Laikinojoje sostinėje – Kaune susitelkė būrelis įvairių menininkų. 1920 sausio 29 buvo įkurta Meno kūrėjų draugija. Ji turėjo šias sekcijas: muzikų (įkurta balandžio 10 d.) dailininkų – meno (gegužės 1 d.) teatro – birželio 18 d.). Vėliausiai – liepos 23 d. sukurta literatūros sekcija. Jos tikslas buvo skatinti lietuvių kūrybą, skelbti konkursus vaikų literatūrai, dramos kūriniams, premijuoti geriausius kūrinius, organizuoti geresnių kūrinių vertimą į lietuvių kalbą, rūpintis knygų leidimu.

Dalis rašytojų buvo ir žurnalistai. Jie 1922 m. sausio 31 d. suorganizavo Lietuvių rašytojų ir žurnalistų sąjungą. Sąjungos veikla sparčiai plėtėsi. Pirmieji atsiskyrė

žurnalistai, o 1932 m. pradžioje, Balio Sruogos ir Juozo Grušo iniciatyva, susikūrė Lietuvių rašytojų draugija, kuri ir dabar tebeveikia. Taigi draugijos amžius – jau 66 metai.

Dėmesys savai literatūrai

Draugija išpuoselėjo lietuvių literatūrinį gyvenimą ir jį pavertė į tikrą sąjūdį. Jos rūpesčiu 1935 m. gauta iš valdžios 5000 litų premija už geriausią metų kūrinių. Premijos buvo paskirtos: 1935 m. – Ievai Simonaitytei už "Aukštųjų Šimonių likimą"; 1936 – Liudui Dovydeniui už "Broliai Domeikos"; 1937 – Jonui Kuosai Aleksandriškiui (Aisčiui) už "Užgesę chimeros akys"; 1938 – Salomėjai Neriai už "Diemedžio žydėsiu"; 1939 – Bernardui Brazdžioniui už "Kunigaikščių miestą". Taigi buvo įteiktos tik penkios premijos, nes Lietuvą okupavo Sovietų Sąjunga.

Premijos buvo įteikiamos Valstybės teatre Vasario 16-osios išvakarėse arba jos artumoje. Tai buvo pakili meno ir literatūros šventė: išpuoštas teatras, šventiškai apsirengusi publika, svečiai rašytojai iš Latvijos, Estijos. Tai buvo kūrybos vainikas Lietuvos nepriklausomybei pagerbti.

LR draugija 1936 m. įkūrė Literatūros fondą ir skirdavo pašalpas rašytojams. Iš valdžios gauta parama draugijos veiklai – 10 tūkst. litų. Kartu su valstybine premija buvo skiriamos ir kitos premijos: leidyklų, organizacijų, miestų.

Sovietų Sąjunga, okupavusi Lietuvą, jau birželio 25 d. uždarė visas organizacijas, tarp jų ir Lietuvių rašytojų draugiją. Okupantai įkūrė savas – patikimas komunistiniam režimui.

1944 m. vasarą ir rudens pradžioje, bijodami sovietų (Nukelta į 6 psl.)

PRANEŠIMAS IŠ ČIKAGOS

Illinois valstijos gubernatorių Jim Edgar sveikina Daną Tjebknechtą, paskirtą antrajam terminui į valstijos Inžinierių tarybą.

IŠ LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ DRAUGIJOS VEIKLOS

teroro, į Vakarus pasitraukė daug lietuvių, tarp jų ir apie 100 rašytojų. Tai buvo geriausios jėgos. Po karo, 1946 sausio 25-26 d. Tiubingene, Vokietijoje, įvyko rašytojų suvažiavimas, kuriame ir buvo atkurta Lietuvių rašytojų draugija kaip Lietuvoje sovietų uždarytos draugijos tąsa. Atkurtoji draugija 1947 m. Augsburgio lietuvių stovykloje iškilmingai paminėjo pirmosios lietuviškos knygos – Martyno Mažvydo "Katekizmo" 400 metų sukaktį.

1948-49 m. prasidėjo emigracija į kitus kraštus, nes į Lietuvą grįžti nebuvo galima. Daugiausia rašytojų išvyko į JAV. 1950 m. gegužės 6 d. Bostone įvyko lietuvių rašytojų suvažiavimas. Taip buvo įtvirtinta Lietuvių rašytojų draugijos tase Amerikoje. Sudaryta nauja valdyba, kuri paskui perkelta į Čikagą.

(Atkelta iš 5 psl.)

į Niujorką, vėl į Čikagą. Los Angeles ir t.t. Dabartinė Niujorke veikusi valdyba buvo dešimtoji. Į Čikagą perkeltoji jau yra vienuoliktoji. Jungtinėse Amerikos valstijose draugija gyvuoja 48 metus. Iš viso emigracijoje ji yra 52 metus.

Atgaivinus draugijos veiklą, tuoj organizuotas ir premijų paskyrimas. Rašytojų draugijos premija pasidarė svarbiausia ir garbingiausia. Tokių premijų Draugija yra paskyrusi per 50. Iš pradžių tos premijos buvo tik 500 dol. Paskui, kai sustiprėjo Lietuvių fondas, premijos jau buvo 1000, o dar vėliau – 2000 dol. Lietuvių Fondas yra pastovus tų premijų mecenatas. Už tai jam visi lietuviai rašytojai emigrantai dėkoja. Tai didelė parama lie-

tuvių literatūrai. Su ta pirmąja premija išjudėjo ir kitos premijos. Jas skyrė leidyklos, draugijos, laikraščiai.

Lietuvių rašytojų draugija puoselėja lietuvių literatūrą. Emigracijoje yra dar daug darbų ir sumanymų, kuriuos reikia įgyvendinti. Reikia suburti į draugiją angliškai rašantį jaunimą. Juk tai lietuviškas turtas, kuris negali taip išsibirstyti. Čia gyvenę rašytojai paliko didelį kultūrinį palikimą, kurį reikia sutvarkyti, suregistruoti, aptarti. Didelės paramos iš Lietuvos dar negalime laukti. Ji pati turi savo didelių vargų ir rūpesčių. Išsivijos visokeriopa talka ir pagalba jai reikalinga. Rašytojai patys turi emigracijoje sutvirtinti savo organizaciją ir neišsibirstę kurti literatūros vertybes. Rašytojų draugija yra gyva ir kūrybinga, ištikima savo tradicijoms.

Skaitytojų laišakai KAM RŪPI SKALDYTI LIETUVIŲ VIENYBĘ?

Kai šiemet minėjome 80-ąsias Lietuvos valstybės atkūrimo metines, mums vienybės, santarvės, susiklausymo palinkėjo garbingas svečias – Seimo narys Saulius Pečeliūnas. Norėdamas svečiui padėkoti už tokius gražius linkėjimus ir šiek tiek išsiaiškinti, ką jis turėjo galvoje, priėjau prie gimtojo krašto parlamentaro pasikalbėti. Pasisakiau jam, kas esu, ir paminėjau, kad prieš penkiasdešimt metų, mokydamasis Vilniaus universiteto istorijos-filologijos fakultete, draugavau, egzaminams kartu ruošdavau su Petru Pečeliūnu. Seimo narys visai netikėtai mane apkabino ir paspaudė dešinę: "Mano tėvas Petras... lituanistas... Tikrai malonu tokios šventės proga susitikti su savo tėvo bičiuliu čia, už tūkstančio kilometrų nuo gimtosios žemės..."

Paiškėjo, kad šiuo metu kitame tautiečių sambūryje, lietuviškoje "Šaltinėlio" mokykloje, dalyvaujant iš Vilniaus atsiųstam "Šviesos" ansamblui, vyksta toks pat minėjimas. O mūsų šventinę nuotaiką kėlė pagal išankstinę kultūros bendrijos paraišką pakviesti Vilniaus liaudies dainų klubo "Raskila" artistai, įtraukdami ir visus vakaro dalyvius. Taip ir mudu su Seimo nariu Sauliumi atsidūrėme šokančių ir dainuojančių rate.

Man ir šiandien iš galvos neišeina mintis, kaip galėjo taip lengvabūdiškai pasielgti Lietuvos Regioninių problemų ir tautinių mažumų departamento darbuotojai, į tą pačią vietovę pasiųsdami du meno kolektyvus. Juk tokios kelionės labai brangiai atsiekia valstybės kišenei. Pasikalbėjus su Maskvos lietuvių

kultūros bendrijos pirmininke Kristina Momziakova-Lukoševičiūte ir kai kuriais Lietuvos ambasados darbuotojais, išaiškėjo, kad čia savo "regionišką valdžią, nepripažįstančią jokių prieštaravimų, parodė šio departamento "geradarai": A. Kairys, A. Kuodytė ir S. Kulbanskas. Jie iš pradžių bandė pirmininkę Kristiną priversti atsisakyti užprašyto liaudies dainų klubo "Raskila", kuris savo programą turtina, keliaudamas po tolimiausius Lietuvos kampelius. Tačiau jų nurodymu būtinai reikėjo svečiuosna priimti dėl nesuprantamų priežasčių peršamą, mūsų lietuvių telkiniui nežinomą "Šviesos" ansamblį. Kai pirmininkė griežtai jo atsisakė, "geradarė" A. Kuodytė pareiškė: "Ką mes norėsime, tą ir atsiųsime, nes pinigai – mūsų."

Taigi valdininkai pagrasino, bet savo gąsdinimo pilnai neįvykdė: į lietuvių kultūros bendriją leido atvykti "Raskilos" klubui. O "Šaltinėlio" mokyklai atsiuntė 20 žmonių iš "Šviesos" kolektyvo, kurio nei tėvai, nei vaikai, nei mokytojai nekvietė ir nelaukė. Man neaišku, kodėl Lietuvos Nepriklausomybės dienos minėjime negalėjo kartu dalyvauti visi šiame telkinyje gyvenantys lietuviai. Vakare, kurį organizavo Lietuvių kultūros bendrija, dalyvavo Lietuvos ambasadorius Rusijoje R. Kozyrovičius, Maskvos merijos, kitų tautinių bendrijų bei organizacijų atstovai.

Tuos lietuvių tautinės vienybės klausimus besvarstant su mano jaunystės bičiulio sūnumi, o dabar Seimo nariu Sauliumi Pečeliūnu, iškilo ne vienas klausimas, į kurį kol kas negaliu rasti atsakymo. Ar Lietuva jau turi per daug pinigų, ar susipynė kokios nors "regioninių" valdininkų ambicijos. O gal siekiama suskaldyti Maskvos lietuvių kultūros bendriją? Kreipiamės į Lietuvos Seimo narys Saulių Pečeliūną, kad jis padėtų tokius klausimus išsiaiškinti, į pagalbą pasitelkdamas Seimo švietimo, mokslo ir kultūros komitetą.

Kazys Kedaitis

Mėgiama Maskvoje gyvenančių lietuvių susitikimų vieta – akcinės b-vės "Hermis" parduotuvė. Keramikos skyriuje – lietuviškos mokyklos "Šaltinėlis" auklėtiniai.

TAUTOS FONDO NARIŲ DĖMESIUI!

Tautos fondo metinis narių susirinkimas įvyks gegužės 9 d. Kultūros Židinyje: 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY. 9:00 val. ryto Tėvų pranciškonų koplyčioje bus laikomos Šv. Mišios už Tautos fondo rėmėjus. Metinio susirinkimo pradžia – 10:00 val. ryto. Pakvietimai su įgaliojimo lapeliais visiems na-

riams jau išsiuntinėti.

Jei esate Tautos fondo narys ir negavote pakvietimo su įgaliojimu, prašome kreiptis į Tautos fondo raštinę, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207, tel/fax (718) 277-0682. Visus Tautos fondo narius ir svečius maloniai kviečiame dalyvauti.

Tautos fondo valdyba

Jono Šalnos skulptūros

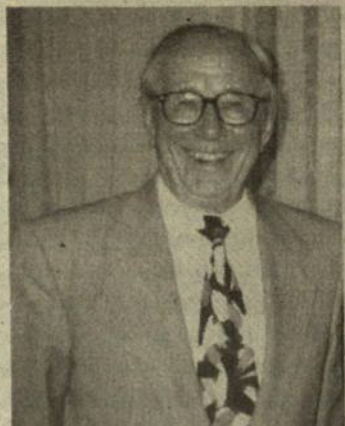

Jonas Šalna prie kuriamos Vytauto skulptūros 1996 m. Ši skulptūra – iš ažuolo, maždaug 6 pėdų aukščio.

Maskvos lietuviai savo būstinėje, išikūrusioje Pavarskaja gatvės 24-ajame name. (Nuotraukas atsiuntė K. Kedaitis)

MUS DŽIUGINO LINKSMI, DAININGI DŽŪKAI

Bronius Nainys

Šią Punsco lietuvių viešnagę pirmiausia pavadinsiu išpūdingu Marijos Remienės laimėjimu. O kiek jai buvo vargo: ir kelionpinigiai dvidešimčiai asmenų iš Lenkijos į Čikagą, ir vizos, kurios jauniems žmonėms dabar nebe taip lengvai duodamos, ir būgnų bei kitų didelių muzikos instrumentų, netelpančių į lėktuvus, nuoma. O kur dar viso būrio dainininkų bei muzikantų vežiojimas po JAV ir Kanados lietuvių telkinius, svečių apgyvendinimas ir koncertų organizavimas. Ar kas gali įsivaizduoti tokią našta, sukrautą praktiškai ant vienos moters pečių? Tur būt yra ir to nesuvokiančių, nes teko išgirdėti keletą bambančių: tai tas negerai, tai ten ne taip, tai vienur per daug, tai kitur per mažai ir t.t. Bet paklausus, kaip ir kuo jie prie šio renginio prisidėjo, nepatenkinti nusišukdavo į šalį.

Koks ypatingai sunkus darbas dabar ką nors geresnio suorganizuoti! Ypač kultūrinėje srityje. Todėl ir labai labai reikia padėkoti Marijai Remienei už nepailstamą, net gana dažnoką mūsų palepinimą puikiais lietuviškos kultūros renginiais. Tarp jų paskutiniu metu Čikagos apylinkėse patys išpūdingiausi buvo Punsco lietuvių liaudies meno ansamblio "Klumpė" koncertai. Penkių merginų ir aštuonių vyrų liaudiškas skardžiabalsis choras, šešių profesionalių muzikantų darnus orkestras į tris koncertus sutraukė tiek klausytojų, kiek jau senokai čia nėra buvę.

"Klumpė" balandžio 17-ą pasirodė Pasaulio lietuvių centro (Lemonte) Dailės muziejuje. Balandžio 18 d. Punsco džūkai dainavo ir grojo šiaurinių Čikagos priemiesčių lietuviams. O pagrindinis jų koncertas įvyko užsienio lietuvių sostinėje – Čikagoje, "sausai" prikimštoje Jaunimo centro salėje.

Ir kaip nuostabiai jie savo klausytojus sužavėjo! Repertuaras nesudėtingas: liaudies melodijomis skambantys valsikiai, trankios polkutės, tik orkestro pagroti ir sudėtingesni gabaliukai. Viskas pajvairinta savo kūrybos literatūriniais įvadėliais, deklaracijomis. Kai kam gal ir

per paprasta. Tie gal į koncertą neatėjo. Bet jie labai apsiriko, nes nuo scenos sklido toks džūkiškas nuoširdumas, tokia lietuviško, patriotiško, nesugadinto kaimo dvasia, kokios mes jau seniai buvome labai pasiilgę. Už tai klausytojai pagyrimų negailėjo. Plojo, prašė kartoti, kartu su dainininkais niūniavo, džiaugėsi, linksminosi. Jautėme, kad čia dainuoja Lietuva, tikroji lietuvių tauta, išsilaikiusi tyra daugiau kaip 400 metų. O juk daugiau kaip 200 metų jie netik neturėjo savo valstybės globos, bet buvo svetimųjų skriaudžiami ir naikinami. Tačiau išlaikė savo kalbą ir kultūrą, papročius ir nepakartojamą nuoširdumą. Jie iš tikrųjų galėtų pasididžiuoti prieš kai kuriuos mūsų šiuolaikius, nesugebėjusius savo gimtosios kalbos net savo vaikams – antrajai kartai perduoti.

Nežinau, ką punskiečiai jautė, čia pirmą kartą kaip kultūrininkai svečiuodamiesi. Kai kurie sakėsi net pirmą sykį ir lėktuvan išėdę. Nežinau, ką jie papasakos, sugrįžę namo. Tačiau mums, čikagiškiams, tas susitikimas turėtų būti puikiausias pavyzdys, kaip mes, užsienyje gyvenantys lietuviai, tiek prieš daug metų įsikūrę arba čia gimę, tiek vėliau atvykę turime elgtis, kad lietuviais išliktume.

Todėl tokios viešnagės, tokie pabendravimai būtini nepaisant, kiek darbo ir vargo pareikalautų, kiek pinigų bekaunuotų. Ir labai tenka apgalvestauti, kad kai kurie netoli nuo Čikagos esantieji lietuvių telkiniai net atsisakė ruošti "Klumpės" koncertus, prisidėti prie mūsų bendrų lietuvių išlaikymo tikslų.

Dėkojame už tokį puikų savaitgalį džūkiškai "Klumpėi", jų vadovams – muzikui Vytautui Pečiuliui ir Lenkijos Lietuvių bendruomenės Kultūros tarybos pirmininkei Jūratei Kardauskienėi, šią kelionę lėšomis parėmusiems Lietuvių ir PLB fondams bei gausiai atvykusiems klausytojams. Linkime, kad toks pat bendravimas vyktų ir kituose lietuvių telkiniuose: Filadelfijoje, Klyvlende, Toronte. Kurie atvyksite, neapsiriks.

pei", jų vadovams – muzikui Vytautui Pečiuliui ir Lenkijos Lietuvių bendruomenės Kultūros tarybos pirmininkei Jūratei Kardauskienėi, šią kelionę lėšomis parėmusiems Lietuvių ir PLB fondams bei gausiai atvykusiems klausytojams. Linkime, kad toks pat bendravimas vyktų ir kituose lietuvių telkiniuose: Filadelfijoje, Klyvlende, Toronte. Kurie atvyksite, neapsiriks.

KULTŪROS POPIETĖ BALTIMORĖJE

Jonas Kardokas

Šviesią ir šiltą kovo 29-osios popietę į Lietuvį namus susirinko virš 60 senolių. Kaip vėliau buvo pasakyta pirmininko Algio Skudžinsko pranešime, daugiau kaip 50 jau yra tapę klubo nariais, o kiti kažkodėl dar vis laukia. Gal bijo, kad pasikeitus politinei atmosferai, kas nors gali paklausti: "Ar ir tu priklausai tai A. Skudžinsko, A. Marcinkienės ir V. Banio organizacijai?" Juk atsargą gėdos nedaro! Bet nebijokite: likimas – visų vienodas.

Pirmininkas taip pat priminė, kad klubas pasiėmė globoti vieną našlaitį Lietuvoje (metinis mokestis – \$150). Paraginęs ir kitas organizacijas pasekti jų pavyzdžiu, jis padėjo šeimininkams už paruoštus užkandžius ir pakvietė Aldoną Marcinkienę vadovauti programai. Aldona ją pradėjo, padėklamuodama baltimoriško poeto Nykos-Niliūno eilėraštį. Po to ji pristatė programos dalyvius: rašytoją Vytautą Volertą su žmona, poetę Stasę Šakytę-Surdokienę ir aktorį Juozą Palubinską.

Rašytojas Vytautas Vo-

lertas, dabar gyvenantis prie Filadelfijos, išvyko iš Baltimorės maždaug prieš 35 metus. Jis pastebėjo, kad dar pažįsta apie pusę dalyvių, o kitą pusę žino, bet jau nepažįsta. Priminė kad gyvenimas ir jį pakeitė: užaugo ūsai, o paralyžius sugadino koją. Jis paskaitė išpūdžius iš savo gyvenimo, apsistodamas prie kiekvieno dešimtmečio. Pirmieji prisiminimai – iš 1928 metų sausio. Juose būsimasis rašytojas pristatė keturias seseris, kurios, kaip atrodo, už jį visos buvo vyresnės. Vyriausioji Vladzė sėdėjo ir kramtė kreidą, nes "ėdė rėmuo". Dominika čiulpė kraują iš piršto, kurį įsidūrė su adata. Veronika siuvinėjo kilpas ir dainavo "Kodėl, motinėle, mane auginai". Paskutinioji – Stasiukė ruošėsi kirpti audeklą. Pats sunkiausias darbas teko mažyliui Vytui, kuris apvilktas kaimynės dukrai siuvama suknele, buvo lyg koks modelis. Nuolat motinos komanduojamas – pasisuk vienaip, pasisuk kitaip, pasitempk ir panašiai – buvo labai nepatenkintas. Kai tik

(Nukelta į 9 psl.)

Tiems, kurie rašo eilėraščius angliškai FREE POETRY CONTEST

A \$1,000.00 grand prize will be awarded in a free poetry contest sponsored by Hollywood's Famous Poets Society. The contest is open to everyone and entry is free. Every poem entered also has an opportunity to be published in a luxurious, hardbound

anthology.

To enter, send one original poem 21 lines or less to: Free Poetry Contest, 1040 Fairfax Ave., Suite 208, W. Hollywood, California 90046 or go to www.famouspoets.com.

The poem may be written

on any subject, using any style. The poet's name and address should appear on the top of the page. Entries must be postmarked by the deadline of May 12, 1998. Beginners are welcome!

JONO ŠALNOS SKULPTŪROS

Jono Šalnos skulptūros jo privačiame muziejuje Portage mieste, Wisconsin valstijoje.

Ažuolinė "Rūpintojėlio" skulptūra, apytiksliai 3 pėdų aukščio.

PASIVAIKŠČIOJIMAI PO ŽALIUOSIUS RŪMUS

Orinoko avantiūra

Jonas Dunduras

22

Iki šiol nėra jokių galutinių duomenų nei apie augmeniją, nei apie paukščius, žuvis, roplius ar žvėris. Ir nežinia, kada bus. Prieš keletą metų vokiečių ornitologai paskelbė, jog paukščių sistematikoje jau viskas žinoma. Tačiau netrukus Luisianos valstybinio universiteto ekspedicija pietinėje Peru dalyje rado dar mokslui nežinomą paukščių rūšį.

Prieš keletą metų, Iquitos mieste, Peru, "Juliana" viešbutyje sutikau Suomijos Turku universiteto botanikų ekspediciją. Vienas jų man pasakojo, jog prieš porą dienų, vos atvykę į Iquitos ir tik išėję paviršutiniškai pasidairyti po miesto pakraščius mišką, rado vieną, dar botanikams nežinomą augalų rūšį. Berods 1972 metais Brazilijos Amazonijoje buvo rasta dar iki tol nežinoma upė. Ir ne koks nors mažas upelis, bet 400 kilometrų ilgio upė, pridengta virš jos susisiekiančių medžių šakų gaubtu.

Pokario metais, mūsų tautiečiams emigruojant iš Vokietijos į Venecuelą, jos didžiausios upės – Orinoko pradžia dar buvo nežinoma. Ji rasta tik 1951 metais. Pačios Amazonės pradžia, po įvairiausių spėliojimų galutinai nustatyta, berods, tik 1977 metais, t.y. praėjus aštuoneriems metams nuo žmogaus nusileidimo mėnulyje.

Spėjama, jog Amazonijos gilumose dar yra apie 70 indėnų grupių, su kuriomis civilizuotas žmogus nebuvo susitikęs. Tų nežinomųjų buvimas, o taip pat žinomų dalykų įvairovė, neišsivaizduojami kiekiai ir dydžiai, nematytas grožis, netikėtumai ir neįtikėtinumai ir sudaro tą jėgą, kuri į šias vietas traukia keliautojus. Tarp jų – ir mane.

Beveik per patį šių milžiniškų plotų vidurį teka Amazonė, duodanti vardą šiai žemyno daliai ir čiulpianti į save vandenį iš maždaug tūkstančio upių. Daugiau kaip du šimtai Amazonės intakų yra didžiulės upės, o septyniolika iš jų turi beveik dviejų tūkstančių kilometrų ilgį. Jos vandens tūris yra lygus vienam penktadaliui iš visų pasaulio upių į jūras sutekančio vandens kiekio. Kas sekundę Amazonė į Atlantą išmeta maždaug 200,000 kubinių metrų vandens. Drumsti jos vandenys, nešantys molienas net nuo Andų kalnų pašlaičių, dar matosi Atlante už šimto kilometrų nuo kranto. Jei Amazonės žiočių plotį uždėtume ant Europos žemėlapiu, tai jos šiaurinis krantas būtų Londone, o pietinis – Paryžiuje. Žiočių viduryje guli Marajo sala, didesnė už Šveicariją. Ji garsėja kaip viena iš vietovių pasaulyje, kur yra labai daug gyvačių. Jūros laivai gali plaukti Amazonėje apie 3,700 kilometrų aukštyje iki Iquitos miesto Peru. Vis dar ginčijamasi dėl jos ilgio. Skelbiama, kad jis siekia 6,470 kilometrų arba šiek tiek daugiau kaip 4,000 mylių. Sausuoju metu laikotarpiu jos plotis atviroje srovėje siekia septynius kilometrus, tačiau ten, kur jos vagoje pasitaiko salų, upės krantai gali būti net per kelias dešimtis kilometrų nutolę vienas nuo kito. Lietinguoju metu

Amazonės vandens lygis gali pakilti apie keturiasdešimt pėdų, o išsiliejęs plotis vietomis gali siekti virš šimto kilometrų. Per daugelį metų iš oro ir laivų esu matęs beveik visą Amazonės ilgį. Net sausi statistiniai duomenys apie šią didžiausią pasaulio upę yra stublinantys.

Šios dienos kelionės tikslas buvo pasiekti kolonistų sodybą, vadinamą San Antonio, esančią apytiksliai už 250 kilometrų. Amazonijoje atstumas turi tikrai apytikslės reikšmės, nes upių ilgis ir nuotoliai tarp apgyventų vietovių yra skaičiuojami, remiantis aviacinėmis nuotraukomis. Jos padaromos, dalimis fotografuojant visą upės ilgį iš tiksliai žinomo aukščio. To nesilaikant, atsiranda paklaidos, kurios gali siekti dešimtis kilometrų. Dar ir šiandien ginčijamasi, kuri pasaulio upė – Nilas ar Amazonė – ilgiausia. Oficialiai pripažįstama, kad Nilas yra ilgesnis. Bet skirtumas tarp šių upių ilgio yra nedidelis ir vargu ar absoliučiai tikslus.

Paupių kolonistai nuotolius vienas nuo kito matuoja upės vingiais: kiek vingių yra iki to ar kito, artimesnio ar tolimesnio kaimyno. Pavyzdžiui, sakoma: "tres vueltas arriba" ar "tres vueltas abajo" – trys posūkiai aukštyje ar trys posūkiai upe žemyn.

Bet prieš pasiekiant San Antonio, dar reikėjo atsargiai praplaukti ilgus ir plačius Santa Barbara srautus. Įsikūriant Amazonijos paupiuose, jų nuotoliai, netikrumas dėl ateities, trūkumai, pavojai bei vienuma kolonistui tiesiog diktuoja, kad jam būtina šventųjų jėgų pagalba. Todėl Amazonijos paupiai tiesiog prisagstyti San Antonio, San Francisco ir daugybe kitų šventųjų vardų. Su šiais vardais siejamos skubios ir stiprios pagalbos tradicijos. Bet Santa Barbara yra tradicinė artilerijos globėja. Galima tikėtis, jog šiuos srautus taip pavadino buvęs artileristas.

Tiesiog į Santa Barbara srautus iš tolimos šiaurės įteka vandeningoji, didžioji Ventuari upė, savo vandens mase smogianti į Orinoką. Ji išgraužė didžiulę, akmenuoto dugno įlanką, prisėta salų ir iš vandens kyšančių uolų, panašiai kaip Atures ir Maipures srautuose prie Puerto Ayacucho. Tik čia vandens kryptis yra daug žemesnė.

Sausuoju metu, kuriuo ir vyko ši mūsų kelionė, vandens lygis yra labai žemas. Keliautojų tyko rimtas pavojus prakirsti laivo dugną arba nulaužti variklio sraigą. Toks nuotykis būtų labai nemalonūs. Todėl Joaquin laivo vairą perdavęs Coyotei, pats atsistojo laivo priekyje ir įtemptai stebėjo upės vandens paviršių. Jį "skaitydamas", jis balsu ir rankų mostais siuntė signalus, reiškian-

čius staigesnį ar švelnesnį posūkį, greičio keitimą. Pora kartų buvo liepta net visai sustoti ir aptarti padėtį, nes uolos vos slėpėsi po vandens paviršiumi. Bandžiau stovėti šalia Joaquin ir suvokti jo signalų reikšmę. Kodėl jis pasirenka vieną iš kelių kanalų? Kodėl pasirenka siaurą, vos praplaukiamą kanalą, kai šalia esantis toks platus? Kodėl kai kada plaukiame upės pakraščiu, o kai kada jos viduriu? Jis man paaiškino: "Patron, upės paviršius yra kaip knygos lapas, kurį aš moku skaityti. Žiūrėk priekyje į tas vandens paviršiaus bangeles. Jas gali sukelti vėjas, povandeninės uolos, nuskrandusio medžio šakos arba kamienas. Greičiausia srovė yra giliausio vandens, bet ne visose upėse. Stebėk praplaukiančias šakeles, lapus: jie plaukia nevienodu greičiu. Kodėl? Iš atviro, plataus kanalo jie išplaukia greičiau, iš siauro – lėčiau. Kodėl kai kur vanduo putotas, o kitur ne? O kaip pažinti povandeninius, srovės sunėstus smėlio barjerus, savo vietą keičiančius po kiekvieno lietingo sezono?"

Toliau jis man pasakojo, jog yra daug lengviau "skaityti" vandenį, plaukiant pasroviui, negu prieš srovę. Srovės nešami lapai, šakos, nuo krantų atplėšti purios, žolėtos velėnos gabalai daugiau pasako apie tai, ko reikia tikėtis priekyje.

Plačioji Amazonė. Autoriaus fotografuota iš lėktuvo.

Kolonistų sodyba.

Jo tėvynė – Amazonija.

Autoriaus nuotraukos.

RATELIAI

Vladas Vijeikis

Dabar laikraščiai užpildyti "sensacijomis": nusikaltimai, plėšimai, žudymai. Bet štai matau aprašymą apie vaikų šventę prezidentūroje. Ne Amerikos, bet Lietuvos. Apie trys šimtai našlaičių buvo pakviesti į prezidentūrą. Ten susitiko su Prezidentu ir jo žmona Alma, kuri šį pobūvį organizavo. Tikiu Remigijaus Gaškos aprašymu ir man labai gaila, kad neteko dalyvauti tokioje gražioje šventėje. Net ir McDonald klounas ten buvo! Žinau, kad niekas neparodo tiek tikro džiaugsmo, kaip vaikai. Mat jie dar nežino apie partijas, skirtumus, turtus, nelygybes. Kažin ar kuris žinojo, kad juos priima ir vaišina Lietuvos Prezidentas. Daugumai buvo gal tik geras dėdė, o našlaičiams ir tai nežinoma.

Buvo šioje šventėje ir žaidimų. Kaip be jų apsieisi vaikų tarpe! Taigi fotografijoje matau Lietuvos prezidentą Valdą Adamką ratelyje su vaikais. Ir tai man sukėlė daug atsiminimų.

... Štai Basanavičiaus vardo mokykla Kauno Žaliakalnyje. Po sunkių svarstymų, kur yra Afrika ir kiek bus triskart septyni, pasigirsta skambutis. Tai lyg išgelbėtojas nuo sekančių klausimų, apie kuriuos nežinai.

Pertraukos metu mergaitės sudaro ratelį. Jos eina aplink ir dainuoja. Mums, vyrams, – labai neįdomu. Ne tik neįdomu, bet keista, ko tos mergaitės sukinėjasi. Tiesą sakant, tuo laiku net nesupratom, kam tos mergaitės reikalingos. Na, gal patempti už kasos? Bet pasigirsta toks klyksmas, kad nevertėjo pradėti bet kokių santykių su tom keistom asmenybėm. Taigi, mergaitės žaidžia ratelius, o mes, vyrai, – kaubojus, policininkus, plėšikus. Arba mušame "čižiką". Tai labai sudėtingas žaidimas. Gal kada nors ateityje paaiškinsiu.

O vieną gražią dieną mūsų mokytojas Leonas Bulgaris nutarė ir mus įjungti į ratelius. Stumdomi ir mokytojo autoriteto paveikti išjungėme. Na, einame aplinkui. Mergaitės dainuoja. Dar šiandien atsimenu vieną iš ratelio

dainų. Gal kada atsiminsiu daugiau. Štai ji (gal ne visai tiksliai, bet kas nors panašaus):

Puikios rožės gražiai žydi, gražiai žaliuoja.

Mano širdis nerimauja, nes esu viena.

Duok rankelę, eik darželin,

eisim pavaikščiūt.

Eisim, eisim pavaikščioti, laimės paieškot.

Čia mergaitė turėjo paimti už rankos berniuką ir vesti laimės ieškoti. Bet niekas nenorėjo tos laimės ir išbėgiojo. Bet ratelis neiširo. Mergaitės toliau ėjo aplink, o mes grįžome prie kaubojų.

Tai štai kaip išsispaudžia atsiminimai. Esu tikras, kad nė vienas iš tų vaikų neužmirš susitikimo prezidentūroje, o kuris nors iš jų gal bus Prezidentas ir tuose pačiuose rūmuose sukinėsiai vaikų ratelyje...

Sustokime. Aš nuklydau. Sakiau, kad rateliai yra mergaičių užsiėmimas. Tai argi Prezidentu bus rateliuose vaikščiojanti ir dainuojanti "puikios rožės gražiai žydi..."?

Kituose rinkimuose mergaitės gal ir balsuos už jį, bet berniukai... labai abejoju. Reikėtų padaryti apklausą. Rateliai – neabejotinas mergaičių monopolis. Bent mano laikais taip buvo.

Užaugus reikalai stipriai pasikeičia. Mergaitės ne tik įtraukia berniukus į ratelį, bet ir apsuka apie savo mažąjį piršelį.

Geriau tegul prezidentas eina futbolą ar krepšinį žaisti. O gal "Plėšikus ir policininkus". Dabar tikrai reikia. Na, jeigu panorės, galiu "čižiko" taisyklės pateikti. Labai puikus žaidimas. O ratelius tegul Alma su mergaitėmis sukinėja.

O vis dėlto gerai, kad Prezidentas išijungia į vaikų ratelius. Bent kelioms minutėms atsigauna nuo partinių rietenų. Gal reikėtų dažniau tokias šventes rengti? Juk ir jam reikia atgaivos.

Iš mokyklinių įvairenybių

ŽEMAIČIUKO SĖKMĖ

Vienos parodos rengėjai suruošė savotišką konkursą jauniems jos lankytojams: pasiūlė atspėti milžiniškos gyvatės vardą. Bet niekam iš atėjusių mokinių nesisekė to padaryti. Staiga vienas žemaičiukas ramiai pasiteiravo:

– Vuo ana kond (ar ji kanda)?

– Valio! – sušuko parodos rengėjai. Ta gyvatė iš tikrųjų buvo ... anakonda.

Mokytojas

Juozapas Dirvonėnas

pro langą pamatė ateinantį kaimyną, spruko į tamsiausią virtuvės kampą. Kaip gi gali vyras pasirodyti su suknele! Baisi negarbė!

1938 metų sausis. Jau septyniolikmetis vyras, kad ir mažo ūgio. Klasės draugai, sukrovę vieną ant kito du suolus, jį užsodino ant viršaus. Įlęš matematikos mokytojas paklausė, kaip jis ten atsidūręs. Draugai pasiskubino paaiškinti, kad būdamas mažo ūgio, geriau matys lentą. Mokytojas lyg su tokia išvada sutikdamas, jį ten paliko. Bet po valandėlės pradėjo skaudėti sprandą. Teko prašyti mokytoją, kad leistų nultipti. Šis leido. Taip ir baigėsi jaunuolių išdaiga.

1948 metų sausis. Atsidūrė pabėgėlių stovykloje, Bavarijoje. Amerikiečių YMCA darbuotojai sugalvojo sudaryti slidininkų, kaip tada vadindavo, "pašliūžininkų" komandą. Surado vokiečių instruktorių, kuris juos išvedė į Alpių kalnus pasportuoti. Po tą Volertą pastatė priekyje ir liepė kitiems kas 15 sekundžių jį sekti, o pats atsistojo paskutinis. Prisimena, kad

Pristatant Joną Dundurą, nereikia daug aiškinti, kuo įžymus šis žmogus. Gerbiama Joną pažįsta Klyvlendo lietuviai, o "Dirvoje" spausdinamus jo kelionių išspūdžius "Pasivaikščiojimai po žaliuosius rūmus" skaito beveik kiekvienas, su nekantrumu vis laukdamas tęsinio. Neseniai atvykę lietuviai greitai atranda šį mielą žmogų ir su juo tuoj pat susipažįsta. Visais įmanomais būdais Jonas Dunduras stengiasi jiems padėti: vieniems iš jų filosofiskai aiškindamas apie gyvenimo stilių ir prasmę, kitiems – konkrečiais darbais.

Ponas J. Dunduras yra toks žmogus, kuriuo galime stebėtis ir žavėtis. Širdies kampelyje mes jam net pavydime drąsos, inteligentiškumo, energijos ir sugebėjimo dvasiškai pakilti virš kasdienybės. Jame glūdi stipri aistra kelionėms, kuri, kaip ir visi dideli dalykai gyvenime, atsirado dar vaikystėje, gyvenant Šiauliuose. Kartą, kai jis buvo visai nedidelis berniukas, parduotuvės lange pamatė Šlapelienės nuotykių knygėlę "Jonukas keliavo". Ilgai negalėjo nuo jos atplėsti akių, o nuo geležinių lango grotelių (nes buvo šalta žiema) – liežuviu. Ach, kaip smalsu buvo! Ir gal būt kaip tik tuo metu atsiradusi didžiulė traukos jėga savo padarė. Jonas Dunduras tapo

KULTŪROS POPIETĖ BALTIMORĖJE

(Atkelta iš 7 psl.)

vos pajudėjęs, akyse pasipylė kibirkštys, sužibavo, o į šonus lyg koks kūjis daužė. Pasirodo, kad užvažioavo ant uolos, pasislėpusios po sniegu ir sulaužė slidę. Instruktorius nuramino: "Juk galėjai ir užsimušti."

1958 metų sausis. Jau Amerikoje. Nuolat galvoje skambėjo posakis: "Negeisk neuždirbto turto." Buvo pakviestas į Baltimorės Lietuvos namus, į BALF'o suruoštą renginį. Snigo jau nuo pat ryto, bet pareiga vertė važiuoti. Salėje buvo tik keletas žmonių, o stalai, apkrauti loterijai skirtais daiktais, traukte traukė. Nusipirkęs apie pusšimtį bilietai jau ruošėsi praturtėti. Ypatingai akį traukė kažkokia mėlyna kepuraitė. Baigiantis loterijai, sakosi, nebeturėjęs net nė kalendoriaus. Ir tada vėl pasigirdo balsas: "Negeisk neuždirbto turto."

1968 metų sausis. Suvažiavimas. Turėjęs pateikti gerai apgalvotą pasiūlymą. Aptarė su "vyriausiu" ir, gavęs jo pritarimą, ruošėsi šiam svarbiui įvykiui. Vykstant suvažiavimui, tas pasiūlymas

pristatomas kaip netinkamas ir atmetamas. Ėmęs protestuoti. Bet net priminimas, kad pats viršininkas pritaręs, nieko nepadėjo. Jam pasakyta: "Nepažįsti žmonių! Nepažįsti žmonių!" Su šiais žodžiais savo gyvenimo dešimtmečių nepasisekimus užbaigė rašytojas V. Volertas.

Poetė Stasė Šakytė pasiskaitė apie tuziną savo kūrybos eilėraščių. Aktorius Palubinskas pirmiausiai pastebėjo, kad mūsų tarpe yra žymus poetas Nyka-Niliūnas, kurį pagerbė Lietuva, suteikdama jam Garbės daktaro laipsnį ir premiją. Aktorius, būdamas jau 88 metų, nusiskundė, kad iš vakaro išmokti eilėraščiai rytą iš galvos vėl "išgaruoja". Pradėjo deklamavimą Nykos Niliūno eilėraščiu "Motinai" ir iš rinkinio "Vyno stebuklas" – eilėraščiu "Ruduo". Nors aktorius jau brandaus amžiaus, bet balso stiprumas, atrodo, nepasikeitęs.

Pasibaigus programai, visi buvo pakviesti prie vaišių, o pasistiprinę priėjo prie paskutinio darbotvarkės punkto – pasidalijimo išpūdžiais, skausmais ir vargais.

VAKARAS SU KELIAUTOJU

Rita Augienė

keliautoju ir šis pomėgis jo nepalieka jau 40 metų.

Kai Klyvlendo lietuvių sambūris "Gija" pakvietė Joną Dundurą papasakoti apie savo kelionių patirtį, jis mielai sutiko. Balandžio 19 d., sekmadienį, į Lietuvių namų apatinę salę susirinko tautiečiai, kurių neišgąsdino lietutis. Žinoma, kai kam iš jų teikė tik nusileisti vienu aukštu žemyn (iš "lietuvių klubelio"), kad atsidurtų ... Pietų Amerikoje, džiunglėse, pas indėnus. Tai buvo vienas iš nuostabiausių pavasario vakarų, kuriuo džiaugėsi apie 60 žmonių.

Žadėtosios pertraukos nereikėjo. Tiesiog buvo sunku atsitraukti nuo išpūdingų vaizdų, gyvo ir linksmo pasakojimo, papuošto nepakartojamais, iš tų kraštų parvežtais daiktais. Vorai, piranijos, indėnų papuošalai, medžioklės įranga, drugelių kolekcija, džiovinti augalai, muzikos

instrumentai - visa tai galima buvo paliesti, kai ką – net pasimatuoti. O per salę nusidriekęs amakondos kailis šurpino atėjusius.

Sugrįžusi namo, mano duktė dar ilgai džiaugėsi, kad atrado naują pasaulį. Jai vis rūpėjo, kodėl tie indėnai gyvena ant šiaudų, rizikuodami prasmegti į vandenį, kaip jie susikuria laužą, kodėl taip keistai svaiginasi. Pagalvojau apie tuos lituanistinės mokyklos vaikučius, kurių tėveliai, deja, neatvežė į šią geografijos "pamoką". Jiems tai būtų buvę ne tik įdomus, bet ir naudingai praleistas vakaras.

Manau, kad Jono Dunduro nevalia palikti ramybės. Reikėtų prašyti, kad ir ateityje jis mus pasikviestų į keliones po daugeliui nepažįstamus kraštus ir padėtų bent trumpam išsikrapštyti iš kasdienybės kiautelių.

CENTRAL

Heating and Air Conditioning Company
24 Hr. Service & Installation
\$ 100.00 OFF - NEW FURNACE
\$100.00 OFF - NEW AIR CONDITIONER
10 % OFF - ANY SERVICE CALL
Call now: 1-216-731-9400

ĮVAIRENYBĖS

Gerardas Juškėnas

KEISTI AUTOMOBILIAI

Crawford automobilių ir aviacijos muziejuje (Auto-Aviation Museum) iki balandžio 26 d. veikė keistų automobilių paroda. Ten buvo galima pamatyti vonią su buferiais, motorizuotas karetas, dvigalį "Dodge" automobilį ir panašias išdaigas. Muziejus yra The Western Reserve Historical Society rūmuose, 10825 East Blvd., Cleveland, OH., tel. 216/721-5722.

Iki balandžio 30 d. Reinberger galerijoje galite pamatyti 1948 m. "Tucker" – fantastinį automobilį, kuris buvo panaudotas, kuriant filmą. Jį paskolino Heinrichs šeima iš Columbia Station. *Ger.J.*

APLANKYKITE MUZIEJUS

"The Western Reserve Historical Society" kviečia aplankyti jos tvarkomus muziejus.

Hale Farm & Village, Bath, OH 800/589-9703; nuo Prisiminimo dienos (Memorial Day) iki spalio 31 d. Ūkis ir ten veikiančios įmonės jus nukels į 19-jo šimtmečio laikus. Ten rasite naujakurius,

kurie rodys kasdieninius ano laikotarpio darbus – stiklo pūtėjus, puodžius, kalvius, žvakių gamintojus ir pan. Vaikai turės progą pamatyti šio ūkio galvijus – jaučius, avis ir karves.

History Museum & Crawford Auto-Aviation Museum, 10825 East Blvd., Cleveland, OH 216 / 721-5722, veikia visus metus, septynias dienas per savaitę. Istorijos muziejuje rasite parodas iš įvairių laikotarpių. Rasite puošnias patalpas iš Ohio turtuolių rūmų praeities, su senovinių drabužių rinkiniais. Ten pat esančiame Auto-aviacijos muziejuje pamatysite beveik 200 automobilių, lėktuvus, dviračius ir kitokias eismo priemones.

Library – biblioteka prie muziejų. Veikia visus metus nuo antradienio iki šeštadienio. Savitas žinių šaltinis – nuo politinių kampanijų iki genealogijos. Ši biblioteka yra didžiausias Amerikos istorinių žinių centras šiaurės – rytų Ohio dalyje.

Loughurst Farm Museum, Canfield, OH 330/ 533-4330, veikia nuo gegužės 1 d. iki spalio 31 d. ir savaitgaliais gruodžio mėn. Loughurst pastatytas 1806 m.

Shady Hall, Geneva, OH 440/ 466-3680, veikia nuo gegužės 1 d. iki spalio 31 d. Pastatė Harper šeima 1815 m.

James A. Garfield National Historic site, Mentor, OH 440/255-8722. Ši JAV prezidento J.A. Garfield sodyba šiuo metu yra restauruojama. Ten buvo 1885 m. statytas malūnas, kuriuo buvo pum-

puojamas vanduo visiems sodybos pastatams. Tas malūnas vėliau buvo nugriautas. Dabar jis vėl bus atkurtas. Jo bokštas bus 75 pėdų (22.5 m) aukščio, dengtas kedro lentelėmis ("shingles"), su vėjo sukamais sparnais. Tačiau dabar po malūnu nebus šulinio, nes tai labai pabrangintų restauravimo išlaidas. Originaliame bokšte buvo talpa, iš kurios vandenį pumpuodavo į 300 galionų katilą gyvenamo namo trečiame aukšte. Tas katilas ten tebėra.

Restauravimo darbus žadama užbaigti iki birželio 20

d. Sodyba lankoma visus metus. Svečių centre rasite daug žinių ir vaizdų iš prezidento Garfield karjeros.

J.A. Garfield buvo 20-sis JAV prezidentas. Gimė 1831 m. Orange, OH. 1833 m. mirė jo tėvas Abram. Jaunasis James Garfield, vargingai augintas motinos Elizos, prasi-mušė į gyvenimą, dirbdamas kanalo baidoke, ūkininkaudamas. Vėliau jis tapo dailide ir kartu baigė kolegijos mokslus, dėstė Hiram College, OH. Dalyvavo JAV Pilietiniame kare ir pasiekė brigados generolo laipsnį. 1880 m.

jis buvo išrinktas prezidentu. Šias pareigas neilgai ėjo, nes 1881 m. liepos 2 d. buvo pašautas pasikėsimo nužudyti metu ir tą patį rudenį mirė nuo žaizdų. Prezidentas J.A. Garfield ir jo žmona yra palaidoti mauzoliejuje Lake-view kapinėse, Cleveland, OH. Tą istorinį pastatą galite aplankyti. Iš bokšto terasos yra puikus miesto vaizdas, Kapinėse žydi pavasario gėlės, kuriomis galite pasigėrėti, važiuodami paženklintais kapinių keliais. *Ger.J.*

MIRĖ JŪRŲ KAPITONAS ROMANAS VILKAS

Aŭta R. Vilkas mirė kovo 29 dieną Deerfield Beach, Floridoje. Liūdesyje liko velionio žmona Brita, sūnus Algis ir duktė Silvija.

R. Vilkas gimė 1911 metais, Gardine, geležinkelio tarnautojo šeimoje. Frontui artinantis, 1915 metais šeima buvo evakuota į Šiaurės Kaukazą. Romanas mokėsi Piatigorske.

1921 m. rudenį šeima grįžo į Lietuvą po 7 mėnesius užtrukusios vargingos kelionės ir apsigyveno Kaune. Romanas mokėsi "Aušros" gimnazijoje, priklausė jūrų skautų "Algimanto" laivui ir Aeroklubui. 1930 m. pavasarį jis įstojo į pasienio policijos laivą "Prezidentas Smetona", o po pusmečio pradėjo plaukiojti jūreivių latvių prekybiniame laive. 1931 m. R. Vilkas įstojo į Liepojos jūrų mokyklą, kurią baigė 1936 m., įgydamas tolimojo plaukiojimo kapitono laipsnį. Jis plaukiojo Lietuvos, Latvijos, Vokietijos ir Anglijos laivais. 1935-36 m. Romanas buvo vienas iš būriavimo mokyklos steigėjų Nidoje. Jis priklausė Lietuvos jūrininkų sąjungai ir Klaipėdos jachtklubui.

Dar besimokydamas 8-je gimnazijos klasėje, R. Vilkas pradėjo rinkti medžiagą lietuviškos jūrininkystės ir laivininkystės archyvui ir tęsė tai per visą savo gyvenimą. Pavyzdžiui, po karo jam pavyko surasti povandeninio laivo kapitoną, kuris 1939 m. rudenį Šiaurės jūroje paskandino Lietuvos laivą "Kaukas", ir gauti iš jo žinių, kaip tai buvo padaryta. Paskandinimo metu Romanas buvo "Kauno" laivo pirmuoju šturmanu.

Stambesnioji R. Vilko surinkto archyvo dalis yra Lietuvos jūrų muziejuje, Klaipėdoje. Dalis jų taip pat yra lietuvių kultūros įstaigose Čikagoje. Dokumentų kopijos yra

patekusios pas privačius archyvarus Anglijoje, Vokietijoje, Švedijoje ir Latvijoje. Jo atlikto darbo niekada neužmirš tie, kurie domėsis to laikotarpio Lietuvos istorija.

Nežiūrint pastaraisiais metais Lietuvos jūrinį ūkį užgriuvusių nelaimių, Romanas

liko nepalaužiamu patriotu. Deja, jo troškimas dar kartą pamatyti Lietuvą nebeišsipildė. Jo pelenai, paties velionio pageidavimu, bus išberti Golfo srovėje, kuri neša vandenį Europos link, o jos dalelytės pasiekia ir Lietuvos krantus.

P.A. Mažeika

Su giliu liūdesiu pranešame, kad mūsų
Mama, mokytoja

**A.†A.
ONA KAŠUBIENĖ**

sulaukusi 95-erių metų, mirė 1998 m. balandžio 23 d. Naperville, Illinois. Prieš tai ilgą laiką gyveno Cleveland, Ohio. 1998 m. balandžio 25 d. išlydėta iš Dievo Motinos parapijos ir palaidota šalia savo mylimo vyro Juozo.

*Nuliūdę sūnūs –
Romualdas ir Jonas su šeimomis*

**A.†A.
URŠULEI VINGILYTEI**

į Amžinuosius namus iškeliavus, velionės seseriai skautininkei ONUTEI KAVALIŲNIENEI ir jos artimiesiems reiškiamo nuoširdžią užuojautą ir liūdime kartu.

Cleveland Skautininkių draugovė

**A.†A.
URŠULEI VINGILYTEI**

mirus, gilią užuojautą reiškiamo velionės seseriai ONAI KAVALIŲNIENEI, jos sūnui Arūnui ir jo vaikams – PAULIUI, KRISTINAI ir DARIUI, dukterims JOLITAI ir ALDONAI bei jos vaikams – DAINIUI, LIAI ir DANUTEI, o taip pat Lietuvoje gyvenančiai velionės pusseserei ONAI LUKŠEVIČIENEI ir jos dukrai JOANAI. Liūdime kartu su Jumis.

*Jadvyga Budrienė
Jonas Jasaitis*

Ohio giraitėse ir parkuose pavasarį pražysta "sundančio žibutė". (Dogtooth Violet – angl., Erythronium americana – lot.)

G. Juškėno nuotr.

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

- GEGUŽĖS 2 d. 7 val. vakaro Dievo Motinos parapijos Didžiojoje salėje – Punksko lietuvių ansamblio "Klumpė" koncertas. Rengia LB apylinkės valdyba.
- GEGUŽĖS 10 d. 11:30 v. ryto – Motinos Dienos priešpiečiai – parapijos salėje. Rengia šv. Jurgio parapijos taryba.
- GEGUŽĖS 25 d. 8:30 v. ryto – Memorial Day: apeigos, šv. Mišios, pusryčiai. Rengia Katalikų karo veteranų 613-asis postas šv. Jurgio parapijoje.
- GEGUŽĖS 30-31 d. – Atėitininkų šeimos šventė Dievo Motinos parapijos patalpose. Šeštadienį – Bostono vyrų seksteto koncertas, sekmadienį – šv. Mišios ir akademija.
- BIRŽELIO 14 d. Pabaltiečių tragiškojo birželio minėjimas – šv. Jurgio parapijoje.
- LIEPOS 19 d. 11:30 ryto – šv. Jurgio parapijos gegužinė šv. Jurgio parapijos sodyboje.
- RUGPJŪČIO 9 d., sekmadienį – "Dirvos" savaitraščio ir "Vilties" draugijos gegužinė.
- SPALIO 10 d. – Baltiečių draugystės vakaras. Rengia Klyvlendo (Cleveland, OH) baltiečių komitetas.
- SPALIO 17 d., šeštadienį, Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje koncertuos Lietuvos partizanų ansamblis "Girios aidai".
- SPALIO 24 d. 7 v. v. – "Exultate" choro rudens pokylis – Dievo Motinos parapijos Didžiojoje salėje.
- LAPKRIČIO 15 d. – nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – šv. Jurgio parapijos rudens festivalis.
- GRUODŽIO 19-20 d. – šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinų pardavimas.
- GRUODŽIO 24 d. 9:30 – Bendros Kūčios šv. Jurgio parapijos salėje.
- GRUODŽIO 31 d. – Naujųjų Metų sutikimas Lietuvių namuose.

"GIJOS" sambūrio renginių kalendorius

- GEGUŽĖS 9 d. 7:30 v.v. – Vytauto Kernagio koncertas "Vėl su jumis" Lietuvių namų viršutinėje salėje. Bilietai: užsakiui iš anksto – \$10.00, vietoje – \$12.00. Vaikams iki 12 metų – nemokamai. Dėl bilietų teirautis tel. 481-0011 arba sekmadieniais po pamaldų.
- GEGUŽĖS 10 d. 7:00 v. v. – vakaronė su Vytautu Kernagiu Lietuvių namų restorano salėje. Prie durų bus renkamos aukos.

PENSININKŲ KLUBO ŽINIOS

Gegužės mėnesį švenčia savo gimtadienius šie mūsų klubo nariai: Jonas Adomonis, Aldona Aušrotienė, Vincas Balanda, Nora Čečienė, Vincas Čečys, Bronė Ežerskienė, Eufrozina Gausienė, Laima Jucaitienė, Ekvalina Karklius, Genovaitė Karsokienė, Aldona Miškinienė, Jadvyga Naujokaitienė, Albina Ožinskienė, Juozas Pivoriūnas, Ona Rociūnienė, Jonas Švarcas, Vincas Taraška. Visa klubo valdyba sveikina juos ir linki jiems gražių ir sėkmingų ateities dienų.

Artimiausias klubo narių suėjimas įvyks gegužės 7 d.

(ketvirtadienį) 2:00 val. po pietų Lietuvių Namų viršutinėje salėje. Viena iš suėjimo programų bus Motinos Dienos prisiminimas – trumpas, bet prasmingas žodis.

Balandžio 17 d. įvykusia-me posėdyje valdyba įgaliojo Joną Veličką atstovauti klubą Lietuvių namų metiniame akcininkų susirinkime. Pensininkų klubas yra nupirkęs 60 akcijų.

Ateities planuose yra vienos dienos išvyka. Taip pat planuojame pasikviesti medicinos daktarą, kuris pakalbėtų apie pensininkams svarbius klausimus.

Jonas Kazlauskas

ŠVENČIŲ AIDAI

"Pilėnų" tunto tuntininkas v.s. R. Belzinskas su sūnumi – prie skautiškų darbų prekybos. V. Bacevičiaus nuotr.

MŪSŲ SVEČIAI

Kun. Vytautas Merkys SJ iš Kauno (viduryje), pravedęs rekolekcijas Dievo Motinos parapijoje. Šalia jo – A. Styra (kairėje) ir R. Baltušis. V. Bacevičiaus nuotr.

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1998

Skrydžiai į Vilnių – geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su Lietuvos avialinijomis

Rita Staškutė-Zvirblienė

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

DIRVA

DALYVAUKIME BALSAVIME!

ISSUES 1 & 2

every
child
counts

YES for Ohio's Children Means YES to:

...*improve* Ohio's schools

...*support* Ohio's new requirements for academic and financial accountability

...*provide* Property Tax Relief for Ohio Homeowners

...*develop* A fair funding plan that keeps the courts out of our schools

On May 5, vote YES on Issues 1 and 2

Paid for by Every Child Counts, James Bachmann, Treasurer, 21 East State Street, Suite 1410, Columbus, Ohio 43215, (614) 221-1211

Paskutinė skiltis

JUOKO STRĖLĖS

K. Balauginas

Atostogautojai

Bermudų paplūdimyje šnekučiuojasi neseniai susipažinusios dvi poros. Vienas vyras pasakoja:

– Mudu su žmonele čia linksmai leidžiame laiką per žiemą. Mano restoranas sude-

gė ligi pat pamatų. Tai aš nusprendžiau, kad gautus apdraudos pinigus praleisime atostogaudami ten, kur svajojom!

– Koks sutapimas! – šūkteli antrasis vyras. – Mes – iš Floridos! Uraganas nusiaubė mūsų namus ir visą mano

baldų biznį sunaikino. Taigi ir mes taip pat, atsiėmę apdraudą, nutarėm išvykti ilgoms atostogoms.

– Tai tikrai sutapimas! – patvirtino pirmasis. Patylėjęs minutę, jis paklausė:

– O, jei ne paslaptis, kaip jūs pradat uraganą?

TELEGROUP

DABAR SU LIETUVA KALBAM

\$0.48

tik už minutę

[GALIOJASIS TELEGROUP ATSTOVAS • SUSIKALBĖSITĖ LIETUVIŠKAI]

ATLANTIC Express Corp.

PAČIOS ŽEMIAUSIOS TARPŲAUTINIŲ SKAMBUČIŲ KAINOS

PERSIUNČIAME IR PRISTATOME SIUNTINIUS GAVĖJUI TIESIAI Į RANKAS. SIUNČIAME LAIVU IR AIR CARGO Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, RUSIJĄ, UKRAINĄ, LENKIJĄ IR KARALIAUČIAUS SRITĮ. PERSIUNČIAME PINIGUS. UŽSISAKYKITE AMERIKIETIŠKO MAISTO KOMPLEKTUS JŪSŲ GIMINĖMS LIETUVOJE.

IS TOLIAU SKAMBINKITE: 1-800-775-7363

ATLANTIC EXPRESS CORP. ATSTOVAS CLEVELAND'e
LITMA IMPORT-EXPORT, Inc. Skyrius dirba:
639 East 185 Str., Cleveland, OH 44119 II-V 10AM - 6PM
Tel. 216-481-0011 VI 10AM - 3PM

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service
481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm 866 E. 200 th St.
Sat.: 8 am to 4 pm Cleveland, Oh. 44119
Paul Stefanac

TAUPA

Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 **481-6677**

Paskolos namų remontui nuo 7%
Del smulkesnės informacijos skambinkit TAUPAI
Prieš perkant naują mašiną – pasiteiraukite TAUPOJE
Naujom mašinom – nuo 7.0% Naudotom mašinom – nuo 8.5%

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį 9:00v.r. – 4:00p.p.
penktadienį 9:00v.r. – 6:00p.p.
šeštadienį 9:00v.r. – 12:00p.p.
sekmadienį parapijoje 11:00v.r. – 12:00p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000